

Міністерство освіти і науки України

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра філології

Реєстраційний № _____

Кваліфікаційна робота

**ЗМІНИ НАЗВ ГРОМАДСЬКИХ МІСЦЬ КОСИНСЬКОЇ ГРОМАДИ
З 1990 РОКУ ДО СЬОГОДНІ**

ГЕГЕДЮШ ЕВЕЛІН ЙОСИПІВНА

Студентка II-го курсу

Освітня програма «Мова і література угорська»

Спеціальність 035 «Філологія» 035.071 «Мова і література угорська»

Рівень вищої освіти: магістр

Тема затверджена на засіданні кафедри

Протокол № 107 / 14.10.2024.

Науковий керівник:

Кормочі Золтан Золтанович

доктор філософії, доцент

Завідувач кафедри

Берегсасі Аніко Ференцівна,

зав. кафедри, доктор габілітований, професор

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 202__ року

Протокол № _____ / 202__

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Кафедра філології

Кваліфікаційна робота
ЗМІНИ НАЗВ ГРОМАДСЬКИХ МІСЦЬ КОСИНСЬКОЇ ГРОМАДИ
З 1990 РОКУ ДО СЬОГОДНІ

Рівень вищої освіти: магістр

Виконавець: студентка II -го курсу

Гегедюш Евелін Йосипівна

Освітня програма «Мова і література угорська»

Спеціальність 035 «Філологія» 035.071 «Мова і література угорська»

Науковий керівник: **Кормочі Золтан Золтанович**

доктор філософії, доцент

Рецензент: **Матей Рейка Ласлівна**

доктор філософії, доцент

Берегове
2025

Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma

II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola

Filológia Tanszék

**A MEZŐKASZONYI KISTÉRSÉG KÖZTERÜLETNEVEINEK
VÁLTOZÁSA 1990-TŐL NAPJAINKIG**

Magiszteri dolgozat

Készítette: Hegedüs Evelin

MA II. évfolyamos magyar nyelv és irodalom

szakos hallgató

Témavezető: Dr. Karmacs Zoltán

PhD, docens

Recenzens: Dr. Máté Réka

PhD, docens

ЗМІСТ

I. Вступ	6
1.1. Актуальність теми.....	6
1.2. Про структуру дипломної роботи	6
1.3. Об'єкт і мета роботи.....	7
1.4. Гіпотези	7
II. Адміністративно-територіальні громади Закарпаття.....	8
2.1. Короткий опис про Закарпаття.....	8
2.2. Опис про територіальні громади (райони) Закарпаття (до 2020 року).....	10
2.3. Утворення закарпатських територіальних громад (від 2020 року до нині)	11
2.4. Косоньська сільська територіальна громада.....	13
III. Минуле і сучасне походження топонім громадських просторів Закарпаття	15
3.1. Огляд історії суспільного походження топонім громадських просторів Закарпаття ...	15
IV. Дослідження.....	21
4.1. Методи дослідження	21
4.2. Про результати дослідження	21
4.2.1. Косонь.....	22
4.2.2. Запсонь	27
4.2.3. Попово.....	30
4.2.3.1. Мале Попово.....	34
4.2.4. Шом	34
4.2.4.1. Каштаново	38
4.2.5. Рафайлово	41
4.2.6. Гетен	44
4.3. Інтерв'ю	47
4.4. Висновки	56
РЕЗЮМЕ УГОРСЬКОЮ МОВОЮ	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	58
РЕЗЮМЕ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	64
ДОДАТКИ	65

TARTALOMJEGYZÉK

I. BEVEZETÉS	6
1.1. A téma aktualitása	6
1.2. A dolgozat felépítésének bemutatása	6
1.3. Kutatás tárgya és célja.....	7
1.4. Hipotézisek.....	7
II. KÁRPÁTALJA KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETEI	8
2.1. Kárpátalja rövid bemutatása.....	8
2.2. A közigazgatási területek bemutatása (2020-ig).....	10
2.3. A kárpátaljai kistérségek kialakulása 2020-tól napjainkig.....	11
2.4. A Mezőkaszonyi kistérség.....	13
III. A KÁRPÁTALJAI KÖZTERÜLET-NÉVADÁS MÚLTJA ÉS JELENE	15
3.1. Visszatekintés a kárpátaljai közterületek közösségi névadásának történetébe.....	15
IV. KUTATÁS	21
4.1. A kutatás módszerei	21
4.2. A kutatás eredményeinek bemutatása.....	21
4.2.1. Mezőkaszony.....	22
4.2.2. Zápszony	27
4.2.3. Csonkapapi	30
4.2.3.1. Kispapi/Papitanya.....	34
4.2.4. Beregsom.....	34
4.2.4.1. Somitanya (Vadastanya/Kastanovó).....	38
4.2.5. Rafajnaújfalú (Rafajna)	41
4.2.6. Hetyen	44
4.3. Interjúk	47
4.4. Következtetések levonása	56
ÖSSZEFOGLALÁS.....	57
SZAKIRODALOM JEGYZÉK	58
UKRÁN NYELVŰ ÖSSZEFOGLALÓ.....	64
MELLÉKLETEK	65

I. BEVEZETÉS

Szülőföldem, Kárpátalja az a hely, az a terület, amely több mint száz éve ki van téve a történelem viharainak. Ezek a viharok minden érában az élet minden területén nyomot hagytak, nem kicsit, nagyot. Ezt napjainkban is erőteljesen érezzük, tapasztaljuk saját bőrünkön. Már az első világháborút követő időben, 1920. június 4-én Csehszlovákiához csatolták, majd egy kis időre visszacsatolták Magyarországhoz, végül a Szovjetunó része lett, melynek felosztása óta Ukrajnához tartozik.

1.1. A téma aktualitása

Amikor egy terület az idők során különböző országok fennhatósága alá kerül, mindig erőteljes változásokon megy keresztül: megváltoznak a politikai viszonyok, átalakul a társadalom, a gazdaság, a kulturális élet, eltűn(het)nek régi hagyományok, megjelen(het)nek helyettük újak, valamint a nyelvhasználatban is felismerhetők azok a jelenségek, amelyek egy-egy történelmi korszak változásaira utalhatnak. Az egyik legkézenfekvőbb változás talán a földrajzi nevek változásában érzékelhető, különösképpen a közterületnevek változásában. Ezeket a változásokat figyelik és kutatják nemcsak a nyelvészek, hanem más tudományterületen tevékenykedő kutatók is.

Kárpátalján számos kutatás zajlott és zajlik mind a mai napig ezeknek a változásoknak a feltárására, hiszen jelenleg is új névvel látják el az orosz eredetű névvel rendelkező utcákat, tereket stb. A téma aktuális voltát tekintve esett a választásom a Mezőkaszonyi kistérség közterületneveinek változásának kutatására 1990-től napjainkig terjedő időintervallumban.

1.2. A dolgozat felépítésének bemutatása

Diplomamunkámban arra törekedtem, hogy röviden bemutassam Kárpátalját, ezt követően a közigazgatási területeket, majd a kistérségek kialakulását. Fontosnak tartom ennek rövid bemutatását, mivel minden névváltozás valamihez köthető, valamilyen eseményhez. Úgy gondolom, a téma szempontjából mindenképpen érdekes, ezért szeretném, ha dolgozatom nem csak a névváltozásokról szólna, hanem arról is, milyen hatások következtében jöttek ezek létre. A szakirodalmi áttekintést követően munkám második fejezetében szeretném röviden bemutatni Kárpátalját, majd a harmadik fejezetben a kárpátaljai közigazgatási területekről szeretnék írni, és arról, hogyan alakultak ki a mai

kistérségek. A kistérségeket tekintve a közterület-névadásról és annak változásairól írok majd, különös tekintettel a Mezőkaszonyi kistérség közterületneveinek változásairól. Ezt követően megfogalmazom munkám kutatási tárgyát és célját, felállítom hipotéziseim, valamint azt, milyen módszerrel végzem a kutatást. Kutatómunkám arra alapozom majd, hogy megvizsgálom a Mezőkaszonyi kistérséghez tartozó falvak jelenlegi közterületneveit, majd megadom ezeknek a neveknek a változásait a különböző korszakokban. A kutatás eredményeit bemutatva levonom a következtetéseket, majd összefoglalom a dolgozatban leírtakat. A munkához csatolom a mellékleteket és a felhasznált szakirodalmi forrásokat.

1.3. Kutatás tárgya és célja

A kutatásom tárgya, a Mezőkaszonyi kistérség közterületneveinek változása 1990-től napjainkig.

Kutatásom célja az, hogy feltérképezze a Kaszonyi kistérséghez tartozó közterületneveket, és rávilágítson azok változásaira 1990-től napjainkig terjedő időszakban.

1.4. Hipotézisek

Munkám kezdetekor az alábbi hipotéziseket állítottam fel:

1. Megjelennek-e a történelmi változások a Kaszonyi kistérség közterületneveinek változásaiban az adott időszakban?

2. A változást eszközölő egyének, szervezetek, magyarságszervezetek, tudósok, kutatók, nyelvészek figyeltek-e arra, hogy a névváltoztatás során megfelelő írásképe, alakja, fordítása megfelelő-e?

3. Politikai és társadalmi akadályok nehezítették-e a közterületnevek változását, magyar nyelvű névalakjának megjelenését, történelmi magyar vonatkozású nevének megmaradását.

4. Milyen mértékű volt a hatalmi változások befolyása a közterületnevek gyakori változását illetően?

II. KÁRPÁTALJA KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETEI

2.1. Kárpátalja rövid bemutatása

Kárpátalja Ukrajna legnyugatibb megyéje. Területét tekintve 12,8 ezer négyzetkilométer, lakosainak száma pedig a 2001-es népszámlálás adatai alapján 1,251 millió fő (Sebestyén:2020)¹.

Csernicskó és társai írásában (2020)² olvashatjuk, hogy a 2001-es ukrajnai népszámlálás adatai szerint 156 566 fő vallotta magát magyar nemzetiségűnek (0,3%) az országban, a magyar anyanyelvűek száma 161 618 fő volt. A magyar anyanyelvűek 98,2 %-a Kárpátalján él. Ezt a területet az itt élő ukránok 80,5 %-a alkotja, míg a magyarok 12,1 %-a, tehát az ukránok után a magyarok vannak a legnagyobb számban. A szerzők³ arra is kitérnek, hogy a kárpátaljai magyarok legnagyobb része (62%-a) máig olyan településen él, ahol a magyarság abszolút többséget alkot. Ezt ábrákkal szemléltetik.

Kárpátalján 2020-ig 13 járás volt. A szovjet időszakban 2 város (Ungvár, Munkács), a rendszerváltást követően három város kapott megyei jogú státuszt (Huszt, Beregszász, Csap).⁴ „2019-ben Kárpátalja 608 települését 11 városi, 19 városi típusú települési és 307 falusi tanács fogta össze.”⁵

Csernicskó és társai (2020) ⁶ azt írják, hogy Kárpátalja földrajzi-közigazgatási egységként a 20. században, 1919-ben jött létre az első világháborút lezáró békekötések következtében, amikor is Podkarpatszka Rusz néven a Csehszlovák Köztársaság fennhatósága alá került. A mai Kárpátalja területén a magyarság ekkor került először kisebbségi helyzetbe, mivel a többségi nemzet a csehszlovák volt. Ezt követően egy kis ideig ismét a Magyar Királyság része; egy újabb átmeneti időszakban a Szovjetunió része (az Ukrán Szovjet Szocialista Köztársaság Kárpátontúli területe), amit 1991-ben a független Ukrajna megörökölt.⁷

Kárpátalja oktatását tekintve elmondhatjuk, hogy voltak és vannak magyar tannyelvű iskolák. Már a csehszlovák és szovjet érában is lehetősége volt a magyar nemzetiségű

¹Sebestyén 2020: 5

²Csernicskó és társai 2020: 7

³Csernicskó és társai 2020: 7

⁴ <https://lehoczkyintezet.uz.ua/2021/04/25/karpatalja-lakossaganak-teruleti-eloszlasi-az-ujjonnan-kialakitott-kozigazgatasi-rendszer-tukreben/> (utolsó letöltés: 2025. április 10.)

⁵ <https://lehoczkyintezet.uz.ua/2021/04/25/karpatalja-lakossaganak-teruleti-eloszlasi-az-ujjonnan-kialakitott-kozigazgatasi-rendszer-tukreben/> (utolsó letöltés: 2025. április 10.)

⁶Csernicskó és társai 2020:5

⁷Csernicskó és társai 2020:5

embereknek anyanyelvi iskolába járniuk, majd a független Ukrajna is lehetővé tette ezt számukra.⁸ (Csernicskó 2020)

2017 óta azonban egyre inkább arra törekedik az állam, hogy minél kisebbre szabja a magyar nyelvhasználat jogait. Az új oktatási törvény értelmében a magyar és román tannyelvű iskolákban 2023-tól, az orosz nyelvű intézményekben pedig 2020. szeptember 1-től azok a tanulók, akik az 5. osztályt kezdik, a tantárgyak bizonyos részét már nem tanulhatják anyanyelvükön a gyerekek, hanem át kell állniuk a részben államnyelven folyó oktatásra.⁹

Felsőoktatás tekintetében egy állami és egy alapítványi fenntartású intézményt emelnék ki, ahol magyar nyelven is folyik az oktatás, ez nem más, mint az Ungvári Nemzeti (egykori Állami) Egyetem és a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola.

Az időrendet tekintve az Ungvári Nemzeti Egyetem alakult hamarabb, ahol a Filológiai Kar Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékén folyik magyar nyelvű oktatás 1963. szeptember 1-jétől. Ekkor vette kezdetét a magyar nyelv és irodalom szakos tanárok képzése.¹⁰ Ugyancsak Lizanec – Horváth könyvében¹¹ olvasható, hogy 1964-ben a francia tanszékhez tartozott a magyar tanszék, és csak 1966 áprilisában vált külön és önálló tanszékként folytatta tevékenységét Lizanec Péter vezetésével.

A II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola időrendben később alakult. Internetes forrásban¹² olvasható, hogy az intézményt a Kárpátaljai Magyar Főiskoláért Alapítvány hozta létre. Az első képzés 1994-ben indult, hivatalos állami felsőoktatási intézményként 1996 óta működik, előbb Kárpátaljai Magyar Tanárképző Főiskola néven, 2003-tól pedig II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola néven folytat tanárképzést és más szakterületeket érintő képzéseket.

Kárpátalja művészeti életét tekintve elmondhatjuk, hogy az itt élő magyarságnak van magyar színháza, a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház, és emellett számos képzőművészeti, építészeti alkotásokkal büszkélkedik, van magyar sajtója (Kárpátalja, Kárpáti Igaz Szó), magyarságháza, és páratlanul gazdag irodalma (Kovács Vilmos, Vári Fábrián László, Kecskés Béla, Nagy Zoltán Mihály stb.)¹³. Van magyar egyháza (katolikus, református), rengeteg turisztikai látványossága, amely visszavezethető több száz éves

⁸Csernicskó és társai 2020:13

⁹Csernicskó és társai 2020: 15

¹⁰Lizanec – Horváth 1993:12

¹¹ Lizanec – Horváth 1993: 12

¹²<https://hu.wikipedia.org/wiki/K%C3%A1rp%C3%A1talja> (utolsó letöltés: 2024. március 4.)

¹³ Dupka 2017

történelmi múltunkra. Nemcsak turisztikai szempontból, hanem gazdasági, társadalmi szempontból is fontos, hogy kiépített vasúthálózattal rendelkezik és szervezett infrastruktúrával.

2.2. A közigazgatási területek bemutatása (2020-ig)

„A közigazgatás az állam végrehajtó, szervező, irányító tevékenysége” – olvasható az értelmező szótárban.¹⁴ Nem szeretnék belebocsátkozni a téma hosszas taglalásába, mert nem ez a feladatom, hanem szeretném bemutatni Kárpátalja közigazgatási területeit.

Fedinec Csilla és Vehes Mikola által szerkesztett Kárpátalja című könyvből¹⁵ megismerjük a terület történetét 1919-től 2009-ig. Itt olvashatunk arról, mikor és hogyan osztották fel Kárpátalja közigazgatási területeit. Tokar Marian és Panov Alen (arról ír, hogy Kárpátalja közigazgatási beosztását a csehszlovák hatóságok szervezték át 1919-1920 között. Ennek a régióknak a területe négy zsupára oszlott, ezek pedig járásokra tagolódtak. 1919-től van Ungvári, Munkácsi, Beregszászi zsupa, 1920-tól pedig Máramarosi zsupa. A Máramarosi zsupának először Nagybecskó, majd Aknaszlatina lett a központja. Az Ungvári zsupához tartozott az Ungvári, a Perecsenyi, a Szerednyei, a Nagybereznai járás, a Munkácsi zsupához a Munkácsi, a Dolhai, a Szolyvai, az Oroszvégi, az Alsóvereckei és az Ökörmezői [Volove] járás, a Beregszászi, a Huszti, az Ilosvai, a Kaszonyi és a Nagyszőlősi járás a Beregszászi zsupához, a Máramarosihoz pedig a a Rahói, a Taracközi, a Técsői és a Nagybecskói járás. Ebben az időszakban három településnek – Ungvár, Munkács, Beregszász – volt városi rangja.

Ugyanitt¹⁶ olvasható, hogy 1946 márciusában, a szovjet időszakban vezettek be közigazgatási változásokat Kárpátalján. Falusi tanácsoknak nevezték el a népi bizottságokat. Öt településnek erősítették meg a városi rangját: Ungvár, Munkács, Beregszász, Huszt, Nagyszőlős. Nagyközséggé nyilvánítottak 18 települést, a többi község (falu) maradt. Szolyva és Csap 1957-ben kapott városi rangot, majd Rahó 1958-ban, Técső 1961-ben, Ilosva pedig 1982-ben.

¹⁴<https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-magyar-nyelv-ertelmezo-szotara-1BE8B/k-359B8/kozigazgas-392FA/> (utolsó letöltés: 2024. március 10.)

¹⁵Fedinec – Vehes 2010: 377-391

¹⁶Fedinec – Vehes 2010: 377-391

Az 1953-as közigazgatási reform következtében megváltoztatták több település, utca, vasútállomás státusát és nevét. A közigazgatási egységek nevét „körzetről” [округ] „járásra” [район] változtatták. A korszak sajtójában számos cikk olvasható azzal kapcsolatban, hogyan „magyarosította a gyarmatosító hatalom Kárpátalját”. Ekkor lett Szőlősből [Севлюш] – Vinohradovo [Виноградово], Szőlősvégardóból [Севлюшвейгардо] – Pidvinohradov [Підвиноградів], Csongovából [Чингава] – Borzsavszke [Боржавське] stb. Ekkor, 1953-ban változott meg két járás neve is: a Szőlősi járás Vinohradovói, a Volovei pedig Mizshirjai lett.¹⁷

A fent említett cikkben¹⁸ olvasható, hogy 1965 nyarán Kárpátaljának 11 járása volt, 9 városa, valamint 14 városi típusú nagyközsége és 738 faluja volt, melyek 14 nagyközségi és 256 falusi tanács igazgatása alá tartoztak. Két új járást hoztak létre a közigazgatási reformmal: a Nagybereznait és a Volovecit [Volóci], melyek még néhány évig a Perecsenyi és a Szolyvai járások apparátusai alá tartoztak. Az így kialakult 13 járás 2020-ig érvényes közigazgatási beosztás volt: Berehovói [Beregszászi], Vinohradovói [Nagyszőlősi], Irsavai [Ilosvai], Mizshirjai [Ökörmezői], Mukacsevói [Munkácsi], Perecsenyi, Rahói, Szvaljavai [Szolyvai], Tyacsevói [Técsői], Uzshorodi [Ungvári], Huszti, Nagybereznai és a Voloveci [Volóci].

2.3. A kárpátaljai kistérségek kialakulása 2020-tól napjainkig

A Lehoczky Tivadar Társadalomtudományi Kutatóközpont internetes oldalán olvasható Molnár D. István írása (Molnár: 2021)¹⁹, melyben Kárpátalja lakosságának területi eloszlásáról ír az újonnan kialakított közigazgatási rendszer tükrében. A szerző azt írja, hogy Kárpátalja közigazgatási felosztása Ukrajna függetlenségének kikiáltását követően, 1991 – 2014 között nem sokat változott. 2014-ben azonban, a „Méltóság Forradalmát” követően az újonnan létrejövő kormány azt a célt tűzte ki maga elé, hogy végrehajt egy adminisztratív reformot, melynek fő célja a decentralizáció, melynek következtében modernizálja a szovjet időszakból örökölt közigazgatási rendszert. A szerző Babakra hivatkozva leírja, hogy a 2014 áprilisában a kormány által elfogadott A helyi önkormányzat és a hatóság területi szerveződése reformjának végrehajtása lassan indult be, és csak 2020-ban kapott teret. Kárpátaljának addig 13 járása volt és 5 megyei alárendeltségű városa. Ahogy azt már fentebb

¹⁷Fedinec – Vehes 2010: 377-391

¹⁸Fedinec – Vehes 2010: 377-391

¹⁹<https://lehoczkyintezet.uz.ua/2021/04/25/karpatalja-lakossaganak-teruleti-eloszlasi-az-ujjonnan-kialakitott-kozigazgatasi-rendszer-tukreben/> (utolsó letöltés: 2024. március 10.)

említettem, a szovjet időszakban két városnak volt ilyen státusza, Ungvárnak és Munkácsnak, a rendszerváltás után azonban további 3 város kapta meg ezt a státuszt: Huszt (1998. február 3.), Beregszász (2001. május 17.) és Csap (2003. május 15.) is megyei alárendeltségű státuszt kapott – írja Molnár D. István Ukrajna Miniszteri Kabinetének adataira hivatkozva(1998) (Molnár:2021)²⁰.

Ugyancsak Molnár D. István a témához kapcsolódó cikkében²¹ (Molnár:2021) olvashatjuk, hogy Kárpátalján 2020 januárjáig 17 kistérség jött létre, és még 23 alakulóban volt. A kistérségeknek adott volt az a lehetőség, hogy önként állhattak össze, de mivel olyan lassan haladt az előrelépés a folyamatban, hogy 2020. május 13-án az Ukrajna Miniszteri Kabinete kiadott egy 572-p számú rendeletet²², melynek értelmében azok a kistérségek, amelyek még nem alakultak meg, a rendelet perspektivikus terve szerint lettek összevonva.

Molnár D. István által összeállított táblázat alapján az alábbi járások, közigazgatási egységek alakultak ki. Ezekhez a járásokhoz lettek sorolva a kistérségek, amelyekből jelenleg 64 van.

1. számú táblázat: Kárpátalja járási felosztása

A közigazgatási egység neve	Terület km ²	Városok száma	Városi típusú települések száma	Falvak száma	Kistérségek száma	Népesség, fő (2020)
Beregszászi járás	1 457	2	3	100	10	208 420
Husztói járás	3 175	2	2	139	13	268 303
Munkácsi járás	2 053	2	4	136	13	253 562
Rahóci járás	1 846	1	3	25	4	82 568
Técsői járás	1 870	1	5	58	10	185 023
Ungvári járás	2 358	3	2	120	14	255 915
Kárpátalja	12 752	11	19	578	64	1 253 641

Szerkesztette: Molnár D. István. Forrás: <https://decentralization.gov.ua>, Kárpátaljai Megyei Statisztikai Főhivatal, 202. A járások területének kiszámítása Ukrajna kataszteri térképe alapján lett elvégezve, <https://map.land.gov.ua/>, letöltés 2020. júl. 12.

Forrás: Molnár (2021)²³

²⁰<https://lehoczkyintezet.uz.ua/2021/04/25/karpatalja-lakossaganak-teruleti-eloszlasi-az-ujjonnan-kialakitott-kozigazgatasi-rendszer-tukreben/>(utolsó letöltés: 2024. március 10.)

²¹ Molnár 2021: 29

²² Ukrajna Miniszteri Kabinete, 2020. Кабінет Міністрів України. Про затвердження перспективного плану формування території громад Закарпатської області. Розпорядження No 572-р. від 13-го травня 2020 р. Київ. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/572-2020-%D1%80#Text> (utolsó letöltés: 2024. március 30.)

²³Molnár 2021: 29

A járásek és a hozzájuk kapcsolódó területi egységek, városok, falvak leírásával nem szeretnék foglalkozni, mivel nem ez a témája diplomamunkám megírásának. Munkám a Beregszászi járás egyik kistérségéhez, a Mezőkaszonyi kistérséghez kapcsolódik.

2.4. A Mezőkaszonyi kistérség

Diplomamunkám témájából kifolyólag arra törekszem, hogy bemutassam a Mezőkaszonyi kistérség létrejöttét, összetételét. Az általam tanulmányozott szakirodalmak egyike Bacsó – Pataki tanulmánya, mely az Acta Academiae Beregsasiensis című tudományos kötetben jelent meg (Bacsó- Pataki 2022)²⁴.

A szerzők²⁵ rávilágítanak a közigazgatási változások okaira, azok hatására, amelyek nemcsak az országot érintik, hanem a városokól egészen a kisebb falvakig meghatározzák az emberek életét. Ez a hatás elérte a határmenti magyar közösségek életét is, és érzékelteti mind pozitív, mind negatív hatását is.

Nem történt ez másként a Mezőkaszonyi kistérséggel sem. Pataki Gábor szakdolgozatában²⁶ több oldalt szentel annak, hogy bemutassa a kistérséget és a hozzá kapcsolódó falvakat. Ahogy a bevezetőben írja: „A Mezőkaszonyi Kistérség Kárpátalján található, Ukrajna egyik legnyugatibb pontján, az egykori Bereg-vármegye (magyar közigazgatási időben), a jelenlegi Beregszászi-járas területén. A kistérség az egyik legmagasabb magyar nemzetiségi arányt bírja Ukrajnán belül (több mint 90 % a magyarok aránya). Viszont országos szinten ismert a termál-turizmusáról, mivel a „Kosino” márkánév Ukrajnán belül az egyik legnívósabb termálfürdőt juttatja eszébe a pihenni vágyóknak.”²⁷

Ez a településescsokor 2019-ben kapta meg az engedélyt arra, hogy kistérséget alkosson. Ennek azonban vannak történelmi előzményei is, ugyanis a 19. században is volt ún. Mezőkaszonyi járás, amelyhez a jelenleg ott található nyolc településen kívül több olyan település tartozott, amely ma a bátyúti, a dobronyi, a bégányi kistérségekhez tartozik, valamint a vásárosnaményi járáshoz.²⁸

Mezőkaszony és környéke a Nagy Magyar Alföld északkeleti peremén fekszik. Gazdag történelmi háttere van, ami visszavezethető Szent László királyig. Élénk kereskedelmi élet folyt ezen a településen, amelyek hozzájárultak a gyors fejlődéshez.

²⁴ Bacsó – Pataki 2022: 16.

²⁵ ua.

²⁶ <https://genius-ja.uz.ua/images/files/patakigszakdolgozat-kaszonvikistersegevegleges-gabor-pataki.pdf>
(utolsó letöltés: 2025.02.10.)

²⁷ ua.

²⁸ Bacsó – Pataki 2022: 16.o.

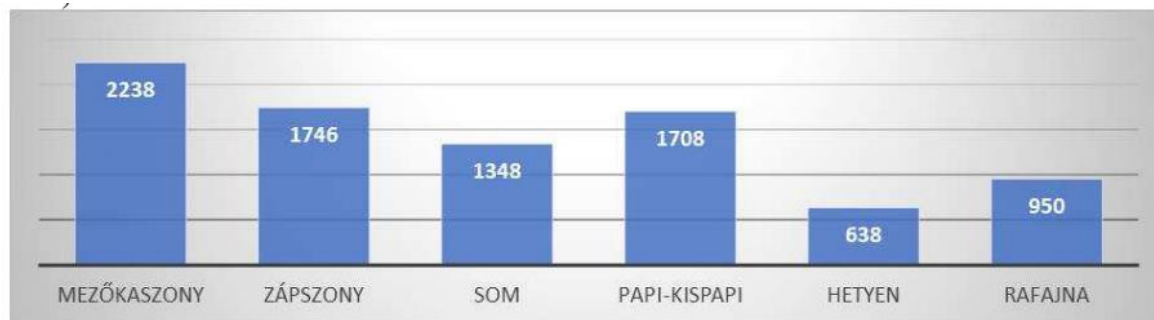
Mezőkaszony is, több magyar településhez hasonlóan, a 20. században élte meg egyik legnagyobb „poklát”, ugyanis amikor 1920. június 4-én aláírták a trianoni békeszerződést, Kárpátalját elszakítva az anyaországtól, Csehszlovákiához csatolták. Így a településen megindult a szlovákosítás, amelynek leghatékonyabb módját választották az illetékesek: szlovákokat telepítettek be Kárpátaljára, iskolákat létesítettek számukra, valamint falvakat alakítottak ki. A cseh közigazgatást átalakították 1923-ban, ennek következtében alakultak ki a járások.²⁹

1938-1944 között Kárpátalja ismét a Magyarországhoz tartozott, de mivel a szovjetek megszállták ezt a területet, a Szovjetunióhoz csatolták.³⁰

Az évek során a település lakói arra törekedtek, hogy mindenféle tekintetben (kereskedelmi, kulturális, turisztikai stb.) felvirágoztassák szülőfalujuk életét. Voltak nehezebb időszakok, amikor létkérdés volt mindez, ennek ellenére az emberek igyekeztek fellendíteni a települést. Ugyanez elmondható azokról a falvakról is, amelyek jelenleg a kistérséghez tartoznak.

A 2021-2020 között zajló közigazgatási reform idején a Mezőkaszony és a körülötte lévő falvak lakói mindent megtettek azért, hogy közös „felügyelet” alatt legyenek, és egy kistérséget alkossanak. Így jött létre a Mezőkaszonyi kistérség, melynek teljes területe 10 000 hektár. Ezen a területen élő lakosság létszámát az 1. ábra mutatja.³¹

1. ábra. A Mezőkaszonyi kistérség településeinek lakossága 2021-ben

Forrás: Bacsó – Pataki³²

Amint azt az 1. ábrán is látjuk, a Mezőkaszonyi kistérséget hat település alkotja: Mezőkaszony, Zápszony, Som, Papi-Kispapi, Hetény és Rafajna.

²⁹<https://genius-ja.uz.ua/images/files/patakigszakdolgozat-kaszonyikistersegvegleges-gabor-pataki.pdf>
(utolsó letöltés: 2025.02.10.)

³⁰<https://genius-ja.uz.ua/images/files/patakigszakdolgozat-kaszonyikistersegvegleges-gabor-pataki.pdf>
(utolsó letöltés: 2025.02.10.)

³¹Bacsó – Pataki 2022: 17.o.

³²ua.

III. A KÁRPÁTALJAI KÖZTERÜLET-NÉVADÁS MÚLTJA ÉS JELENE

A közterület-névadás nem újkeletű fogalom, hiszen minden kornak megvolt ez a sajátossága, persze, mindig történelmi és politikai indíttatása.

Magyarországon és a régió más országaiban egyaránt az utcanévadás éppen a fennálló politikai rendszerek értékrendjét és az adott korszak hivatalos történelemszemléletét tükrözték.³³

Nem történt ez másként Kárpátalján sem, hiszen Kárpátalja egy olyan terület, amely az elmúlt 124 évben ki volt téve a történelem súlyos sorscsapásainak. Először területi hovatartozása változott, melynek következtében több ország fennhatósága alá került. Ekkor súlyosan sérültek az emberi jogok: a nemzeti kisebbségek nyelvhasználatának csorbítása, az éppen aktuális politika befolyásolja/befolyásolta a területek, városok, falvak, járások, kistérségek közterületneveinek megnevezését.

3.1. Visszatekintés a kárpátaljai közterületek közösségi névadásának történetébe

A közterületnevek lecserélése mindig a rendszerváltást követő újonnan berendezkedő rendszer első lépései között szerepelt abból a célból, hogy saját ideológiájuknak megfelelő nevekké ruházzanak fel bizonyos kiemelt utakat, tereket, közterületeket. Az utcanév lecserélése nem járt egyedül, hiszen szobrokat, emlékműveket döntöttek le, újakat avattak fel helyettük, megváltoztatták a közigazgatási egységek neveit, néhány épület új funkciót kapott.

Szívós Erika tanulmányában³⁴, hogy az utcanév-változásokkal nem a saját erejét akarta megmutatni az új rendszer, hanem odafigyelt arra is, hogy az állampolgárokkal elfogadtassa azt a világnézetet, amit ők képviselnek, valamint arra is törekedtek, hogy ez beépüljön az emberek mindennapi tudatába (ünnepek, megemlékezések stb.), érzelmi viszonyulást váltsanak ki bennük a rendszer felé. Ebben a legitimációs folyamatban törekedtek az örökség, a tradíció tiszteletben tartására: „az utcanév anyag jelentős része – vagy a régi nevek semlegessége, vagy „értékálló” volta, vagy pedig az új rendszerek következetlenségei miatt – meglepően stabil maradt a 20. század folyamán”.³⁵

³³Szívós 2021: 199-216.

³⁴ ua.

³⁵ ua.

Erőss Ágnes és Kovály Katalin kutatása³⁶ nagyon jó összefoglalása annak, mit jelent a szimbolikus tér, és melyek azok a dolgok, amelyeket magával vonz. Különböző külföldi és hazai szakemberekre hivatkozva írnak pontos meghatározást a köztérről, mely szerint a köztér egyfajta aréna, amelyben a láthatóságot különböző szempontok határozzák meg: saját képre formálás, hatalmi potenciál érvényesítése. Hatalomváltáskor az aktuálisan hatalmon lévő szervek „eltüntetik, átnevezik” az előző hatalom emlékeit, és saját hatalmi szimbólumaikat helyezik előtérbe. Előfordul, hogy kisajátítják, vagy újra értelmezik a közterek szimbólumait.

Ugyanebben a tanulmányban³⁷ olvashatjuk, hogy a települések köztérnevekből, szobrokból és emlékművekből álló egysége egy-egy politikai fordulat alkalmával mennyire meg tud változni. A szerzők rávilágítanak arra, hogy megfigyelhető a kommunista ideológia és annak nyomainak eltüntetése, ami magával hozza az új nemzeti identitás újraértelmezését. A kutatók ugyancsak felhívják a figyelmet arra, „hogyan az átalakulás az emlékezés és a felejtés dinamikájában formálódik: az aktuális, jelenbeli élethelyzet- és körülmények alapvetően befolyásolják azt, ahogyan és amire/akire emlékezünk a múltból.”³⁸

Karmacs Zoltán tanulmányában³⁹ olvasható, hogyan befolyásolták a történelmi események a helységnévadást Kárpátalján, és ezen belül az utcanév-választást. A helységnéadás kutatási területére most nem térek ki, hiszen nem ez képezi munkám alapját. Karmacs kutatásából⁴⁰ kiderül, hogy utcanév-táblák tekintetében nem lehet panaszkodni, hiszen jó vagy elég jól olvasható táblák vannak a magyarlakta településeken. vannak azonban kivételek, ahol vagy elhalványult az írás, vagy egyáltalán nem látszik. Az utcák és terek nevei kétnyelvűek, amit törvény is szabályoz. Igaz, felül van az ukrán felirat, alatta pedig a magyar nyelvű. Néhány esetben ez fordítva van: a magyar van felül, alatta pedig az ukrán helyezkedik el. A nevek fordítása kétféleképpen történik:

„1. A magyar elnevezést transliterálják ukrán nyelvre. Például Bány településen a Vasút utca elnevezést вул. Вагшут-ként fordítják le ukrán nyelvre.

2. A magyar elnevezést értelemszerűen fordítják le. Borzsova településen például a Vasút utca ukrán fordítása вул. Залізнична.”⁴¹

³⁶<https://ojs.lib.unideb.hu/metszetek/article/view/11886/10540> (utolsó letöltés: 2025. március 1.)

³⁷ ua.

³⁸ ua.

³⁹ Kótyuk István 2014:94-96

⁴⁰ Kótyuk István 2014:94-96

⁴¹ Kótyuk István 2014:94-96

1. számú kép. Mezőkaszony utcanevei

Forrás: Karmacs Zoltán⁴²

Sebestyén Zsolt Magyar helynévkutatás Kárpátalján című tanulmányában⁴³, mely a Névtani Értesítőben jelent meg, betekintést ad a Kárpátalján végbemenő, e témával kapcsolatos tudományos kutatás eredményeibe, megnevezi azokat a szakembereket, akik tudományos munkát végeztek a helynévkutatás terén. Felveti azokat a problémákat, melyek vonalán a kutatások zajlottak, megfogalmazza benne a jövőre (mára jelenre) vonatkozó kutatási lehetőségeket. Ami dolgozatom témájához szorosan hozzátartozik, kitér az utcanevek kérdésére, ugyanis ezek rövidebb életűek a helységnevekhez képest, hiszen a politikai változások elsősorban ezeket érintik. A szerző rámutat arra, hogy 1991-ben, Ukrajna függetlenné válásakor, betiltották a kommunista pártot, és ez magával hozta azt is, hogy azokat az utcaneveket átkereszteljék, amelyek erre az ideológiára emlékeztetnek. Ennek a folyamata gyorsan és egységesen ment végbe mind a városok, mind a falvak tekintetében. Erre a feladatra a helyi közigazgatás volt felkérve. A munkafolyamat során a magyarlakta településeken Marx, Lenin, Engels helyett magyar történelmi személyek neveit kapták az utcák, olyat, mint Széchenyi, Kossuth. Természetes névadással ritkán jöttek létre nevek: Futballpálya utca, Kis utca, Rövid utca. Voltak azonban olyan települések is, ahol a felelős szervek nemtörődömsége miatt tovább éltek azok az utcanevek, amelyek a kommunista érában lettek elnevezve: Karl Marx utca, Lenin utca stb.

Ahogy azt fentebb említettem, a szovjet érából származó helyneveket, azon felül pedig mindent, ami erre emlékeztette a nemzetet, igyekeztek eltörölni. Az első lépések egyike volt a Lenin-szobrok ledöntése. A 2004-ben kitört narancsos forradalom után kiderült, hogy országszerte több, mint ezer Lenin-szobor áll. Ennek következtében 2013-2014 fordulóján a maradék szobrokat is eltávolították helyükről. Az akkori elnök, Viktor

⁴² Kótyuk István 2014:94-96

⁴³ https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/6701/ne30_17szs.pdf (utolsó letöltés: 2025. március 1.)

Janukovics elmenekült az országból, így az őt követő elnök rendezni kívánta ezt a helyzetet. 2015-ben kiadott egy rendeletet (2015. évi 317-VIII. sz. törvény⁴⁴), amely „A kommunista és a nemzetiszocialista totalitárius rezsimek elítéléséről és jelképeik betiltásáról” szól.⁴⁵ A törvény azt hivatott szabályozni, hogy mindenféle tekintetben szakítsanak a szovjet múlttal. Ez vonatkozik a megyék, járások, települések és közterületek nevének kötelező megváltoztatására is. Ennek első periódusa 2015. november 22. és 2016. február 21. között megy végbe. Felelőse a helyi önkormányzat és a polgármester. Amennyiben ez az időszak kevés arra, hogy döntés szülessen az átnevezésekről, abban az esetben a második periódusban a megyei állami közigazgatási hivatal elnöke, vagyis a kormányzó hoz döntést 2016. február 22. és május 21. között.⁴⁶

Csernicskó⁴⁷ írja, hogy 520 név került arra a listára, amelyek nevei tiltottak. Arról is ír tanulmányában, hogy melyek azok a nevek, amelyek kötelezően átnevezendők, és ki az a személy, aki kérdéses. Kárpátaljára kitérve leírja, hogy a dekomunizációs törvény értelmében két települést és 558 közterületnevet szükséges megváltoztatni.

Erőss – Kovály tanulmányában⁴⁸ ugyanezekről az számokról esik szó. Kutatásukat helyszíne három terület: Kijev, Ungvár és Beregszász volt. Ennek eredményeit szemlélteti az alábbi táblázat.

A 2. számú táblázat: A 2014 – 2016 közötti időszakban átnevezett körzetek számának alakulása a kutatási terepen

Közterület jellege	Kijev		Ungvár		Beregszász	
	Összes	Átnevezett	Összes	Átnevezett	Összes	Átnevezett
Utca	1962	113	518	26	147	7
Köz	524	30	87	–	5	–
Tér	55	5	19	1	6	1
Sugárút	32	3	8	–	1	–
Sétány	20	1	1	–	1	–
Átnevezett utcák aránya (%)	5,8		5		4,7	

Forrás: Az Ukrán Nemzeti Tudományos Akadémia Földrajzi Intézete által rendelkezésünkre bocsátott lista:

1. Suprunenko O: Міські депутати затвердили список вулиць та площ Берегова. Beregov. Today http://beregovo.today/NewsOpen/id_news_281310 (Letöltés: 2017. 09. 19.)
2. Перейменування від Москаля: у Берегові нове ім'я навіть у вулиці Свободи. <http://uzhgorod.net.ua/news/92585> (Letöltés: 2017. 09. 19.)
3. UNEI: Як перейменувати вулицю. <http://www.memory.gov.ua/page/yak-pereime-nuvati-vulitsyu> (Letöltés: 2017. 10. 10)

Forrás: Erőss – Kovály⁴⁹

⁴⁴Закон України № 317-VIII/2015 «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/317-viii>

⁴⁵ Csernicskó 2019:189-192

⁴⁶ ua.

⁴⁷ ua.

⁴⁸ <https://ojs.lib.unideb.hu/metszetek/article/view/11886/10540> (utolsó letöltés: 2025. március 1.)

⁴⁹ <https://ojs.lib.unideb.hu/metszetek/article/view/11886/10540> (utolsó letöltés: 2025. március 1.)

A szerzők⁵⁰ feltüntetik (Erőss – Kovály 2018), hogy a Beregszászi járásban (nincs benne Beregszász) 21 köztér kapott új nevet, mert a rendszerváltást követően olyan neveket kellett „likvidálni” a meglévők közül, amelyek a szovjet érához kapcsolódnak: Tereskova, Lenin, Csapajev, Karl Marx. Kilenc köztér kapott magyar történelmi, irodalmi személyhez kapcsolódó nevet, olyat mint Ady Endre, Zrínyi Ilona, Rákóczi Ferenc. Egy utca kapott ukrán történelmi személyhez kapcsolódó nevet, a Zahajdacsnij. Kilenc utca etnikai alapon kapott új nevet: Fő utca, Iskola utca, Erdei út. Bátyúban egy ATO-ban⁵¹ elesett katona nevére neveztek el utcát (Szerhij Kuzmenko).

A kutatók⁵² azt a következtetést vonták le, hogy a Beregszászi járásban a közterületek átnevezésekor a magyar nemzeti csoportokhoz köthető névadás volt jellemző.

Figyelemre méltó Barta Viktória tanulmánya⁵³, aki Ugocsa megyében végzett felmérést toponímiai változásokkal kapcsolatban. Szakirodalmi alapot Hajdú Mihály Budapesti utcaneveinek névtani vizsgálata adott. Barta tanulmányában olvasható, hogy a települések neveinek változásával együtt jár a közterületnevek változása is. Ő is úgy véli, hogy az utcanevek változtatása ki van szolgáltatva a politikai élet változásainak. Barta⁵⁴ Hajdú Mihályra hivatkozva írja⁵⁵, a tudós sérelmezi azt, hogy a vidéki településeken az utcanevek egyhangúak, és elnevezésükben túlteng a személynév, vagy éppen valamilyen magasztos eszme jut róla eszünkbe. Ebből kifolyólag a szerző, Barta Viktória,⁵⁶ Hajdú Mihály csoportosítása alapján vizsgálja Ugocsa megye helynév- és utcanév anyagát. Ezt a csoportosítást veszem majd alapul én a kutatómunkám során.

Barta Viktória⁵⁷ ekképp csoportosítja az utcaneveket:

I. Személynévből alakult utcanevek:

1. Magyar személynevek

- helytörténeti személy;
- a Rákóczi szabadságharc idejéből;
- az 1848/49-es forradalom és szabadságharc idejéből.

⁵⁰ ua.

⁵¹ ATO – antiterrorista művelet a terrorcselekmények megelőzésére, elrettentésére és megszüntetésére irányuló intézkedések összessége, valamint az ország területének azon része, amelyiknek van önrendelkezése. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%A2%D0%9E> (utolsó letöltés: 2025. március 7.)

⁵² ua.

⁵³ https://real-eod.mtak.hu/7628/7/2009_PHDtanulmanykotet.pdf (utolsó letöltés: 2025. március 11.)

⁵⁴ https://real-eod.mtak.hu/7628/7/2009_PHDtanulmanykotet.pdf (utolsó letöltés: 2025. március 11.)

⁵⁵ PhD konferencia. A Tudomány Napja tiszteletére rendezett konferencia tanulmányaiból. 2009. november 9. Szerk.: Kötél Emőke. Balassi Intézet Márton Áron Szakkollégium, Budapest, 2010. (93-94.o.)

⁵⁶ https://real-eod.mtak.hu/7628/7/2009_PHDtanulmanykotet.pdf (utolsó letöltés: 2025. március 11.)

⁵⁷ ua.

2. Nem magyar személyek.

II. Földrajzi nevekből képzett utcanevek:

1. Térszínforma.

2. Természeti környezet.

III. Az ember tevékenységével, szellemi alkotásaival kapcsolatos utcanevek:

1. Mezőgazdasággal kapcsolatos.

2. Építményről kapta a nevét.

3. Elvont fogalmak.

4. Sporttal kapcsolatos.

5. Vallással kapcsolatos.

6. Évfordulóra utaló.

IV. Az utca helyzetére, milyenségére utaló utcanevek.

1. Az utca nagysága, központi szerepe.

2. Színnév.

V. Idegen eredetű köznévi utcanév.

Vincze László⁵⁸ Pozsony utcaneveit vizsgálta. Az ő kutatása is nagyon sokrétű és érdekes. Hasonló módon végzi kutatását, mint Hajdú Mihály. Vincze Lászlóhoz hasonlóan más kutatók is foglalkoztak Pozsony utcaneveinek eredetével, azok változásaival. Ami minden általam olvasott szakirodalomban közös pontnak minősült, az nem más, mint az átnevezések politikai hátszele.

⁵⁸ Vincze 1997: 195

IV. KUTATÁS

Munkám tárgya és célja, hogy bemutassam a Mezőkaszonyi kistérség közterületneveinek változásait Ukrajna függetlenné válásától, 1990-től napjainkig.

Célom, hogy bemutassam azokat a változásokat, amelyek az elmúlt 35 évben végbementek ezen a területen. Szeretnék rávilágítani azokra az okokra, amelyek azt eredményezték, hogy nevet változtasson egy-egy közterületen az aktuális vezetés.

4.1. A kutatás módszerei

A kutatás során nagy nehézségekbe ütköztem, mivel az általam felkeresett állami és egyházi szervek nem sok információval tudtak szolgálni számomra. Felkerestem a Kárpátaljai Állami Területi levéltár Beregszászi kirendeltségét, de hiába volt igazolásom arról, hogy kutatómunkát végzek, és ehhez nélkülözhetetlen az az információ, ami náluk megtalálható, csak elenyésző mértékben tudtak segíteni (nem bocsáthattak rendelkezésemre bizonyos iratokat). Egyházi feljegyzések nincsenek birtokomban, és a folyóiratokat sem tudtam beszerezni. Kutatómunkámhoz a községházák járultak hozzá azzal, hogy rendelkezésemre bocsátották azokat a rendeleteket, névsorokat, amelyek náluk megtalálhatók. Ezen kívül számtalan szakirodalmat tanulmányoztam át, amely közelebb vihet a téma alapos megismeréséhez. Kutatásaim másodlagos szereplői azok az emberek voltak, akik olyan pozícióban dolgoznak vagy dolgoztak az adott településen, akiknek válasza mérvadó a kutatás eredményeinek bemutatása során. Ők azok a személyek, akik vélhetően információval rendelkezhetnek a változásokról.

Az adatok feldolgozásánál arra törekedtem, hogy minél szemléletesebben mutassam be az esetleges változásokat a közterületnevek változásánál.

4.2. A kutatás eredményeinek bemutatása

A Mezőkaszonyi kistérséget hat település alkotja: Mezőkaszony, Zápszony, Som, Papi-Kispapi, Hetyen és Rafajna. Ezeket szeretném bemutatni.

4.2.1. Mezőkaszony

A települések közül Mezőkaszony a legnagyobb, mely egyben a kistérség központja. Sebestyén Zsolt gyűjtésben⁵⁹ olvasható, hogy ez a település a 14. században jött létre Bereg megye déli részén. Kiss Lajosra hivatkozva írja a szerző, hogy a Kaszony név magyar eredetű. A 18. században kapta a Mező- előtagot, ami a község mezővárosi jellegével kapcsolatos. Lehoczky Tivadar monográfiájában 1496-ban „Ez okmányban Kaszony első ízben mondatik mezővárosnak (Oppidum)”.⁶⁰ Több magyarázata is van nevének eredetével. Az egyik név a szláv kaszál, „kositi”. A népetimológias magyarázat szerint Szent Katalinról, azaz „Kata asszony”-ról kapta nevét, aki a védőszentje volt a határban fekvő kápolnának. „Savanyúvíz-forrás” névhez is próbálták kapcsolni, ugyanakkor ez lehetetlen, hiszen az ott folyó forrásvíz tiszta vizű volt. 1920-as években a csehek Kosinora szlávostították a település nevét, amit a szovjetek többes számba tettek, így lett Косину. 1995-től újra a történelmi, egyrészes magyar nevét viseli.⁶¹

Jelenleg 16 utca van Mezőkaszonyban.

Térképen szemléltetve így néz ki:

1. számú térkép. Mezőkaszony

Forrás:⁶²

⁵⁹ Sebestyén 2020: 189-190

⁶⁰ Lehoczky 1881:335

⁶¹ Sebestyén 2020:190.o.

⁶² Викопіювання картки з Єдиного державного реєстру адрес і реєстру будівель та споруд с. Мале Попово #UA21020170010067414

Az 1. számú térképen jól láthatóan vannak feltüntetve az utcanevek. A 3. számú táblázatban ezeket szemléltetem magyar és ukrán nyelven, külön kitérek a régi megnevezésre és az újra.

3. számú táblázat: Utcanévek Mezőkaszonyban.

	Régi	Стара	Új	Нова
ssz.	Utcánév magyarul	Utcánév ukránul	Utcánév magyarul	Utcánév ukránul
1.	Arany János	Арань Янош	Arany János	Арань Янош
2.	Barabás	Барабаш	Barabás	Барабаш
3.	Bartók Béla	Барток Бейла	Bartók Béla	Барток Бейла
4.	Bocskai	Бочкая	Bocskai	Бочкая
5.	Duhnovics	Духновича	Duhnovics	Духновича
6.	Zöldfa	Зелдфа	Zöldfa	Зелдфа
7.	Katalin	Каталін	Katalin	Каталін
8.	Kis	Кіш	Kis	Кіш
9.	Kossuth Lajos	Кошута Лайоша	Kossuth Lajos	Кошута Лайоша
10.	László király	Ласло Кіраль	László király	Ласло Кіраль
11.	Május	Маюш	Május	Маюш
12.	Petőfi	Петефі	Petőfi	Петефі
13.	Munkás	Мункаш	Munkás	Мункаш
14.	Szentföld	Севлевхедь	Szentföld	Севлевхедь
15.	Szent István Király	Сент Іштван Кіраль	Szent István Király	Сент Іштван Кіраль
16.	Csikóskert	Чікошкерт	Csikóskert	Чікошкерт

Forrás⁶³

A 3. számú táblázatban szereplő utcaneveket áttekintve azt látjuk, hogy Mezőkaszonyban nem történt utcanévváltozás 1990-től napjainkig. De mindenképpen szeretném megemlíteni, hogy 1990 előtt más megnevezése volt a közterületeknek, amelyek az egykori szovjet rendszert tükrözik. Ezeket a változásokat a 4. számú táblázatban mutatom be.

⁶³Існуючі назви населених пунктів Косоньської територіальної громади. Додаток до листа No 03-12/457.від.18.11.2023.

4. számú táblázat: Mezőkaszony utcaneveinek összehasonlítása

	Régi (1990-ig)	Нова	Új A 2008-as adatok szerint. ⁶⁴
ssz.	Utcanev ukránul és magyarul	Utcanev ukránul	Utcanev magyarul
1.	Погранічна/Határút	Арань Янош (1990)	Arany János
2.	Дружба/ Barátság	Барабаш (1990)	Barabás
3.	Гагаріна/ Gagarin	Барток Бейла(1990)	Bartók Béla
4.	Єнгельса/ Engelsz	Бочкая(1990)	Boeskaï
5.	Пушкіна /Puskin	Духновича(1990)	Duhnovics
6.	Зелена/Zöld(fa)	Зелдфа(1990)	Zöldfa
7.	Горького/Gorkij	Каталін(1990)	Katalin
8.	Мала/Kis	Кіш(1990)	Kis
9.	Леніна/ Lenin	Кошута Лайоша(1990)	Kossuth Lajos
10.	Маяковського/ Мајakovszkij	Ласло Кіраль(1990)	László király
11.	Першовтравнева/Мájus 1.	Маюш(1990)	Május
12.	Петефі/Petőfi	Петефі	Petőfi
13.	Робоча/Munkás	Мункаш(1990)	Munkás
14.	Виноградна/ Szőlő(hegy)	Севлевхедь(1990)	Szentföld
15.	Советська/ Szovjet	Сент Іштван Кіраль(1990)	Szent István Király
16.	Окт.Револуції/Októberi forradalom	Чікошкерт(1990)	Csikóskert
17.	Полева	--	Mező

Forrás:⁶⁵

A 4. számú táblázat adatait figyelembe véve azt látjuk, hogy a rendszerváltást követően az utcák 69 %-a át lett nevezve. A kutatás során, sajnos, nem állt rendelkezésemre

⁶⁴ Довідка Про наявність вулиць на території Косоньської Сільської ради Берегівського району станом на 14.04.2008.

⁶⁵ Довідка Про наявність вулиць на території Косоньської Сільської ради Берегівського району станом на 14.04.2008.

olyan dokumentum, amelyben dátumhoz kötve rögzítve van a közterületnevek változása, így a meglévő 2008-as dokumentumra hivatkozom.

A közterületek elnevezésének csoportba sorolását a Barta-féle⁶⁶ csoportosítás alapján végzem.

Három utca van Mezőkaszonyban, amelyik irodalmi személyről kapta a nevét, ez nem más, mint az Arany János, a Petőfi és a Duhnovics⁶⁷ utca. Az első két személy a magyar költészet kiemelkedő alakja, míg a harmadik a ruszin himnusz szerzője, görögkatolikus pap, polihisztor. A fent említett utcákon kívül vannak olyanok, amelyek a magyar történelem híres alakjai után lettek elnevezve: Bocskai, Kossuth Lajos, László király, Szent István király utcák.

További híres-neves személyiségről kapta nevét a Bartók Béla utca (híres magyar zeneszerző, zongoraművész és népzene kutató)⁶⁸

Kaszony határában volt egy kápolna⁶⁹, melynek védőszentje Katalin asszony volt. Valószínűsíthető, hogy a Katalin utca a védőszent után kapta a nevét.

Mezőkaszonyban a Szentföld utca történelmi eseményről kapta a nevét, amely a keresztes háborúkhoz kapcsolódik. Ezen idő alatt a Jézus Krisztus sírját visszafoglalni igyekvő keresztes hadak által elfoglalt területek összefoglaló neve volt ez a megnevezés.

A faluból a határ felé tartó utca neve a Barabás utca. A nevéhez köthető, hogy ez az utca vezet a magyarországi településre, Barabásba.

A Kis utca a helyzetét, milyenségét megnevező nevet kapta. Ez a kicsi utca köti össze a Kossuth Lajos utat a Bartók Béla utcával. A Zöldfa utca valószínűleg a színéről kapta a nevét. Ezt bizonyítja az 1990. előtti utcanéveket tartalmazó dokumentum⁷⁰, melyben a Zöldfa utca még Zöld utcaként szerepel (Зелена). Radvánszky Ferencsel, Mezőkaszony lelkipásztorával készített interjúból⁷¹ kiderült, hogy az utca neve a reményt és az új lehetőséget szimbolizálja. A Május utca a hónapról is kaphatta a nevét. Azonban a vizsgálati

⁶⁶ <https://real.mtak.hu/27378/1/Hajd%C3%BA%20Mih%C3%A1ly%201933-2014.pdf> (utolsó letöltés 2025.március 1.)

⁶⁷ https://hu.wikipedia.org/wiki/Duchnovits_S%C3%A1ndor (utolsó letöltés: 2025. március 3.)

⁶⁸ [https://hu.wikipedia.org/wiki/Bart%C3%B3k_B%C3%A9la_\(zeneszerz%C5%91\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Bart%C3%B3k_B%C3%A9la_(zeneszerz%C5%91)) (utolsó letöltés: 2025. március 3.)

⁶⁹ Lehoczky 1881:335

⁷⁰ Довідка Про наявність вулиць на території Косоньської Сільської ради Березівського району станом на 14.04.2008.

⁷¹ Megjegyzés: interjúk elemzése később

adatokból látható, hogy az utca neve 1990 előtt Május 1. utca volt, vélhetően rövidítés eredményeként jött létre az új elnevezés.

A Csikóskert utca elnevezésével kapcsolatban sincs konkrét adatom. Kálnási Árpád tanulmányában⁷² olvastam a közterületnevek névadásával kapcsolatban, hogy vannak olyan közterületnevek, amelyek az adott tájegység, közösség mindennapi életével, tevékenységével kapcsolatos elnevezést kapott. Mivel az adott területen elterjedt volt az állattenyésztés, azon belül a lótenyésztés, ehhez kapcsolódó neveket adtak a közterületeknek. Például Ló-kert, Csikó-kert, Csikó-legelő, Csikó-karám, Lólegelő stb. Ha ezt vesszük alapul, előfordulhat, hogy azért kapta az utca ezt a nevet, mert valamikor csikósok voltak itt.

Barta⁷³ kutatása alapján az utcanevek csoportosítását az alábbiak szerint végeztem el:

I. Személynévből alakult utcanevek:

1. Magyar személynevek:

- helytörténeti személy: Arany János utca, Petőfi utca, Bartók Béla utca, Katalin utca;

- a szabadságot jelképezi: Bocskai utca;

- az 1848/49-es forradalom és szabadságharc idejéből: Kossuth Lajos utca.

2. Nem magyar személyek: Duhnovics utca.

II. Földrajzi nevekből képzett utcanevek:

1. Térszínforma (erre nincs példa Mezőkaszonyban).

2. Természeti környezet: Csikóskert utca, Zöldfa utca.

III. Az ember tevékenységével, szellemi alkotásaival kapcsolatos utcanevek: Munkás utca, Csikóskert utca.

1. Elvont fogalom: Szentföld utca, Május utca.

IV. Az utca helyzetére, milyenségére utaló utcanevek.

1. Az utca nagysága, központi szerepe: Kis utca, Barabás utca (Barabási út).

2. Színnév: Zöldfa utca (ide is besorolható)

V. Idegen eredetű köznévi utcanév (nem található Mezőkaszonyban).

⁷²Kálnási 1995: 16

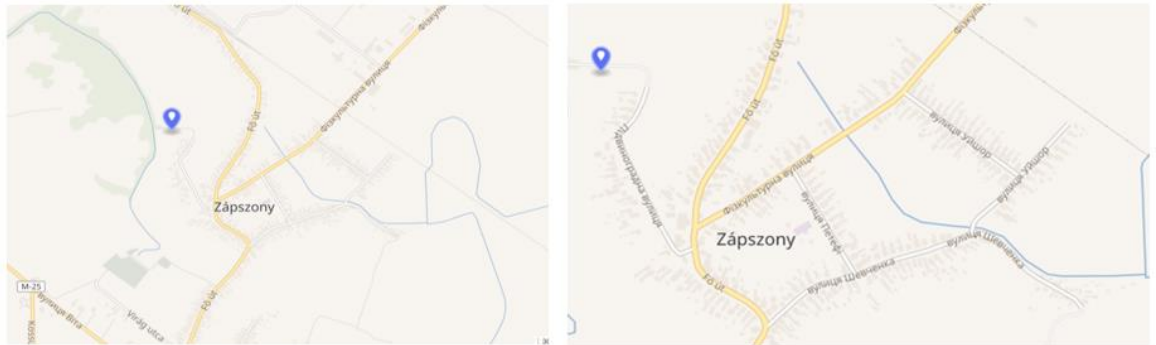
⁷³<https://real.mtak.hu/27378/1/Hajd%C3%BA%20Mih%C3%A1ly%201933-2014.pdf> (utolsó letöltés 2025.március 1.)

4.2.2. Zápszony

Lehoczky⁷⁴ könyvében olvashatjuk, hogy Zápszony magyar falu a kaszonyi járásban, ahol 132 ház volt és 712 lakos élt. „Hajdan Zapszol, Zápszoj, Szabszol, Sabazoly és Zabszonnak is iratott s hasonnevü nemes csalódnak szolgált ősi fészkeül, mely a XVI. századig virágzott, a midőn nyoma eltűnt. 1271. Zápszon egy határjárási okmányban királyi helységül említették; 1318-dik évben pedig a munkácsi királyi vár tartozékának íratik...”⁷⁵

Zápszony a 13-14. század fordulóján jött létre a történelmi Magyarország Bereg vármegyéjében (Sebestyén 2020).⁷⁶ Víznévből keletkezhetett az elnevezése névátvitel folyamán. Az első adat, ami erre utal 1270-ből való és szláv eredetről tanúskodik. A település neve a 17. század végén vált véglegesen Zápszony-nyá. 1946-ban hivatalosan ukrán Заставне volt, majd 1995-ben visszakapta a történelmi magyar nevét.

2. számú térkép. Zápszony

Forrás: ⁷⁷

A falu elhelyezkedését tekintve Beregszásztól 24 km-re található, nem messze Mezőkaszonytól. A településen szállásadással foglalkoznak, hiszen nem messze található az a gyógyfürdő, amely turisták ezreit vonzza egész évben.

A hivatalos adatok⁷⁸ szerint Zápszonyban 12 utca van.

A fenti térképek ezeket az utcákat szemléltetik: az egyiken a főbb útvonalak látszanak, a másikon pedig a település kisebb utcái.

A falu utcáinak bemutatása után szeretném táblázatban szemléltetni kutatómunkám eredményeit.

⁷⁴Lehoczky 1881:800

⁷⁵ ua. (800-801.o.)

⁷⁶ Sebestyén 2020: 485

⁷⁷<https://hu.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1pszony#/map/0> (utolsó letöltés: 2025. április 24.)

⁷⁸Існуючі назви населених пунктів Косоньської територіальної громади. Додаток до листа No 03-12/457.від.18.11.2023.

5. számú táblázat. Zápszony

	Régi	Стара	Új	Нова
ssz	Utcanev magyarul	Utcanev ukránul	Utcanev magyarul	Utcanev ukránul
1.	Virág	Квіткова	Virág	Квіткова
2.	Vita	Віта	Vita	Віта
3.	Fő	Головна	Fő	Головна
4.	Munkácsy Mihály	Мігая Мункачі	Munkácsy Mihály	Мігая Мункачі
5.	Új Élet	Нове Життя	Új Élet	Нове Життя
6.	Petőfi	Петефі	Petőfi	Петефі
7.	Szőlőtő	Підвиноградна	Szőlőtő	Підвиноградна
8.	Sevcenko	Шевченко	Sevcenko	Шевченко
9.	Újsor	Уйшор	Újsor	Уйшор
10.	Sport	Фізкультурна	Sport	Фізкультурна
11.	Leszja Ukrainka	Лесі Українки	Leszja Ukrainka	Лесі Українки
12.	Építés	Будівельна	Építés	Будівельна

Forrás:⁷⁹

A fenti táblázat bizonyítja, hogy jelenleg milyen utcák vannak Zápszonyban, ugyanakkor nem tartalmazza azokat a változásokat, amelyek a vizsgált időszakban történtek. A birtokomban lévő adatok szerint Zápszonyban voltak utcanévváltozások.

A községhezai alkalmazott elmondása alapján⁸⁰ leírom, hogy 1996-2000 között a Lenin út (Ленина) neve Fő útra (Главная) változott. Itt kell megjegyeznünk, hogy hiába történt meg a névcseré, az orosz nyelvű változat kapta meg a létjogosultságot. 2001-2005 között ez a Главная улица вулиця Головна lett. Ugyanebben az időszakban az улица Борканюка át lett nevezve Уйшор (Újsor) utcává. Kb. 2008-2009 között új utca keletkezett a faluban, amely a Leszja Ukrainka nevet kapta. 2016-ban ismét történt egy változás: A Teresкова utca (Терешкова) Munkácsy Mihály nevét kapta.

⁷⁹Існуючі назви населених пунктів Косоньської територіальної громади. Додаток до листа No 03-12/457.від.18.11.2023.

⁸⁰ Melléklet (dolgozathoz csatolva)

Terület fejlesztése kapcsán a Zápszonyi Polgármesteri Hivatal 1992-ben⁸¹ két új utcát nyitott a településen: a Vita és a Virág utcát.

A közterületek megnevezését mindig valamilyen rendelet szabályozza. Ezen kívül, az adott település történelmi hátterét is figyelembe veszik.

Ha megvizsgáljuk Zápszony utcaneveit, láthatjuk, hogy olyan híres emberekről lett néhány utca elnevezve, aki valamilyen művészeti ágban tevékenykedett, és napjainkban is felnézünk rájuk. Ilyen a magyar festőművész, Munkácsy Mihály, a magyar költő, Petőfi Sándor, az ukrán irodalom kiemelkedő alakja, Tarasz Sevcsenko és Leszja Ukrainka. Ezen kívül van egy utca, amely a közelben épült Vita étteremről kapta a nevét (néhány éve leégett).

A zápszonyi közterületnevek között azonban vannak olyanok is, amelyek egyszerű közzsók. Ilyen a Virág utca, a Fő út, az Új Élet utca, a Szőlőtő utca, az Újsor utca, a Sport utca és az Építő utca.

Barta⁸² csoportosítását figyelembe véve, az alábbiak szerint tudjuk csoportosítani Zápszony közterületneveit:

I. Személynévből alakult utcanevek:

1. Magyar személynevek:

- helytörténeti személy: Petőfi utca, Munkácsy Mihály utca;
- a szabadságot jelképezi: --
- az 1848/49-es forradalom és szabadságharc idejéből: --

2. Nem magyar személyek: Sevcsenko utca, Leszja Ukrainka utca.

II. Földrajzi nevekből képzett utcanevek:

1. Térszínforma (erre nincs példa Zápszonyban).

2. Természeti környezet: Virág utca, Szőlőtő utca, Építés utca, Újsor utca.

III. Az ember tevékenységével, szellemi alkotásaival kapcsolatos utcanevek: Munkás utca.

1. Mezőgazdasággal kapcsolatos.

2. Építményről kapta a nevét: Vita utca.

3. Elvont fogalmak: Új Élet utca.

4. Sporttal kapcsolatos: Sport utca.

5. Vallással kapcsolatos: --

⁸¹Запсонський сільський совет народних депутатів Береговського району, Закарпатської області. 13 сессия 21-го созыва. Решение от 27.08. 1992. No 13. "О названий улиц".

⁸²<https://real.mtak.hu/27378/1/Hajd%C3%BA%20Mih%C3%A1ly%201933-2014.pdf> (utolsó letöltés 2025.március 1.)

6. Évfordulóra utaló: --

IV. Az utca helyzetére, milyenségére utaló utcanevek.

1. Az utca nagysága, központi szerepe: Fő út.

2. Színnév: --

V. Idegen eredetű köznévi utcanév: --

4.2.3. Csonkapapi

A Mezőkaszonyi kistérség harmadik legnagyobb települése Csonkapapi és Kispapi. Árpád-kori település, Mezőkaszony és Heteny között terül el, nem messze az ukrán–magyar határtól.⁸³ Lehoczky Bereg vármegye monográfiájában⁸⁴ Csonkapapi egy magyar falu a kaszonyi járásban. Itt 110 ház volt egykor, 655 lelket számlált és 3052 holdnyi területet birtokolt.

Kárpátalja helységnevei című kötetben⁸⁵ olvasható, hogy a Papi helységnév magyar eredetű, egyházi személyre utal, aki szertartásokat végez. Lehoczky Tivadar úgy gondolja⁸⁶, a falu nevének eredete abból következik, hogy a szomszédos Csonkás település elpusztult, az ott élő emberek átköltöztek Papiba, mert az biztonságosabb volt számukra. „Csonkapapinak azért neveztetik e helység, mert Csonkás nevű helység e faluhoz közel feküdvén, lakosai az akkori zavaros időkben Papiba költöztek s innen új lakhelyüket Csonkás-Papinak nevezték el, hogy Márok-Papitól megkülönböztessék”.

Sebestyén Zsolt kutatásában⁸⁷ azt írja, hogy az oklevelek nem bizonyítják annak létezését, hogy volt valamikor egy Csonkás nevű helység, ugyanakkor leírja, hogy van a falu határában egy Csonkás (Cserepes) nevű dűlő, ahol vélhetően lehet találni olyan nyomokat, amely arra utal, hogy egykor település volt ott. Itt jegyzi meg, hogy van egy „csonkás” nevű irtással nyert szántóterület, amelyben a kivágott fák tuskóját benne hagyták, így ott egy csonka erdő keletkezett. Ezzel is magyarázható Csonkapapi nevének eredete.

Pataki tanulmánya⁸⁸ szerint a községbe átköltöző új lakók, akik elmenekültek lepusztult falujukból, az ő emléküket őrizve előbb Csonkás-Papiként emlegették a falut, majd a kifejezés rövidülésével kialakult a jelenlegi Csonkapapi falunév.

⁸³<https://genius-ja.uz.ua/images/files/patakigszakdolgozat-kaszonikistersegevegleges-gabor-pataki.pdf>
(utolsó letöltés: 2025. március 3.)

⁸⁴Lehoczky 1881:203

⁸⁵Sebestyén 2020:91

⁸⁶Lehoczky 1881:203-205

⁸⁷Sebestyén 2020:91

⁸⁸<https://genius-ja.uz.ua/images/files/patakigszakdolgozat-kaszonikistersegevegleges-gabor-pataki.pdf>
(utolsó letöltés: 2025. március 3.)

Ugyancsak Patakinál⁸⁹ olvashatjuk, hogy a Papitanyán 2001-ben 204 magyar élt. Ez 97,1 %-a az össznépeségnek. A lakosok számát tekintve, 97,1 % vallotta magát magyar anyanyelvűnek, míg 2,9 % pedig ukrán anyanyelvűnek. Az itt élő emberek fő jövedelemforrása a mezőgazdasági termelés, illetve a háztáji állatok tartása.

A településen jelenleg előljárói hivatal, óvoda és iskola működik. A 2019-2020-as közigazgatási átszervezés következtében Csonkapapit a Kaszonyi Kistérséghez csatolják. A községben a korábban helyben választott polgármester helyett kinevezett előljáró látja el szükséges feladatokat. Egészségügyi szolgáltatás helyben igényelhető.⁹⁰

Csonkapapiban összesen nyolc utca van. A 6. számú táblázatban látható.

6. számú táblázat. Csonkapapi

ssz	Név magyarul	Név ukránul
1.	Fő út	Головна
2.	Ivókút utca	Івокут
3.	Görbe út	Крива
4.	Petőfi utca	Петефі Шандора
5.	Mező út	Польова
6.	Sport utca	Спортивна
7.	Iskola utca	Шкільна
8.	Béke utca	Миру

Forrás: ⁹¹

3. számú térkép. Csonkapapi

Forrás: ⁹²

⁸⁹ ua.

⁹⁰ <https://rakosmente.hu/static-pages/rakosmente-testvervarosok-csonkapapi> (utolsó letöltés: 2025. március 16.)

⁹¹ Існуючі назви населених пунктів Косоньської територіальної громади. Додаток до листа No 03-12/457. від. 18.11.2023.

⁹² Викопіювання картки з Єдиного державного реєстру адрес і реєстру будівель та споруд с. Попово#UA21020170060014088

A No 03-12/457 számú dokumentum 2023. 11.18-tól⁹³ a fenti utcák nem mindegyikét tartalmazza, ugyanakkor tartalmazza a névváltoztatást. Ebben a dokumentumban szerepel, hogy az egykori Puskin utca (Пушкіна) neve jelenleg a Béke utca (вул. Миру) nevét viseli. Az átnevezés 2022. május 12-én történt.⁹⁴ Ezen kívül a Petőfi Sándor utca rövidített alakban szerepel, csak Petőfi utcaként⁹⁵.

Papiban történtek utcanévváltozások az általam vizsgált időszakban.

2001-2005 között változott orosz nyelvűről ukrán nyelvűre az alábbi utcák neve:

7. számú táblázat: Papi

orosz nyelvű (régi)	ukrán nyelvű (új)
Полевая	Польова
Ленина	Головна
Школьная	Шкільна
Спортивная	Спортивна
Шандор Петефи	Петефі
Пушкин	Пушкіна (később, 2022-ben lett Миру ⁹⁶)
Кривая	Крива

2008-ban a „Про зміну назви вулиць”, vagyis az utcanevek változásáról szóló határozatban olvashatjuk, hogy a вул. Радянська Івокут utca lett⁹⁷. Ugyanebben a határozatban kéri, hogy a lakosok személyigazolványában is javítsák ki a régi utca nevét az újra.

2024. február 2-án határozat⁹⁸ készült azzal kapcsolatban, hogy legyen Kaszonyi utca, ukránul вул. Косоньська, de ezt a változást nem tartalmazza az a dokumentum⁹⁹, amelyben fel vannak sorolva a Kaszonyi kistérséghez tartozó falvak utcái. Vélhetően azért, mert ez korábbi dokumentum a 2024-eshez képest.

⁹³Існуючі назви населених пунктів Косоньської територіальної громади. Додаток до листа No 03-12/457. від. 18.11.2023.

⁹⁴15-та сесія VIII-го скл. Косоньської сільської ради від 12.05.2022 р. Рішення No 907.

⁹⁵Існуючі назви населених пунктів Косоньської територіальної громади. Додаток до листа No 03-12/457. від. 18.11.2023.

⁹⁶15-та сесія VIII-го скл. Косоньської сільської ради від 12.05.2022 р. Рішення No 907.

⁹⁷Попівська сільська рада Берегівського району Закарпатської області 13 сесія V скликання. Рішення 15.02.2008 р. No 4.

⁹⁸Косоньської сільська рада Берегівського району Закарпатської області 27 сесія VIII скликання. Рішення 02.02.2024. No 1133.

⁹⁹Існуючі назви населених пунктів Косоньської територіальної громади. Додаток до листа No 03-12/457. від. 18.11.2023.

Az utcanevek változásánál azt látjuk, hogy a legtöbb utcanév a rendszerváltás idejében történt.

Ha az utcák elnevezését szeretnénk csoportosítani, akkor azt mondhatjuk, hogy Csonkapapiban is vannak olyan utcanevek, amelyek helytörténeti személy nevét kapták. Ilyen a Petőfi utca. Az egykori Puskin utca nem magyar személyről kapta a nevét. Ezen kívül olyan utcanevek vannak a településen, amelyek térszínforma után, természeti környezet kapcsán, az ember tevékenységével, szellemi alkotásaival kapcsolatos dolgokról kapták nevüket, valamint az utca helyzetére, milyenségére utaló utcanevekkel találkozunk.

Lássuk ezt csoportbontásban! (Barta)¹⁰⁰

I. Személynévből alakult utcanevek:

1. Magyar személynevek:

- helytörténeti személy: Petőfi utca;
- a szabadságot jelképezi: --
- az 1848/49-es forradalom és szabadságharc idejéből: --

2. Nem magyar személyek: Puskin utca (egykor, jelenleg Béke utca).

II. Földrajzi nevekből képzett utcanevek:

1. Térszínforma: Görbe út.

2. Természeti környezet: Mező út, Ivóút utca.

III. Az ember tevékenységével, szellemi alkotásaival kapcsolatos utcanevek: Munkás utca.

1. Mezőgazdasággal kapcsolatos: --

2. Építményről kapta a nevét: Iskola utca.

3. Elvont fogalmak: Béke utca.

4. Sporttal kapcsolatos: Sport utca.

5. Vallással kapcsolatos: --

6. Évfordulóra utaló: --

IV. Az utca helyzetére, milyenségére utaló utcanevek.

1. Az utca nagysága, központi szerepe: Fő út.

2. Színnév: --

V. Idegen eredetű köznévi utcanév: --

¹⁰⁰<https://real.mtak.hu/27378/1/Hajd%C3%BA%20Mih%C3%A1ly%201933-2014.pdf> (utolsó letöltés 2025.március 1.)

4.2.3.1. Kispapi/Papitanya

Kispapi/Papitanya Csonkapapihoz tartozik. Ez a település a Csonkapapit és Hetynt összekötő főúttól balra terül el.

A falunak egy utcája van az alábbi térkép szerint, és az nem más, mint a Határút, вул.Прикордонна. Ez az utcanév változott az elmúlt időszakban, mert előtte orosz megnevezése volt: Пограничная.

4. számú térkép. Kispapi

Forrás: ¹⁰¹

A falut neve 2006-ig Szolnyecsnoje, majd Kispapira keresztelik

4.2.4. Beregsom

Som Árpád-kori település Bereg vármegyében.¹⁰² A Pataki¹⁰³ szerint a Bereg előtagot 1904-ben kapta. A trianoni békeszerződésig Bereg vármegye Mezőkaszonyi járásához tartozott. Nevének eredete: magyar eredetű helységnév, amely nevét a somról, a növényről kapta, vélhetően azért, mert a környéken sok somfa nőtt. Sebestyén¹⁰⁴ munkájában azt írja, hogy a 20. században használt Bereg- előtag az országos helységnévrendezés során, 1904-ben került a névbe, s jelöli a megyei hovatartozást. Továbbá azt is megtudjuk, hogy a szovjetek 1946-ban a falu hivatalos nevét Деренковець-re változtatták azzal, hogy magyar név tükörfordítását használták az ukr. дepeн 'som' fn., дepeновий 'somos' mn. segítségével. A település 1995-ben kapta vissza a történelmi magyar nevét.

¹⁰¹Викопіювання картки з Єдиного державного реєстру адрес і реєстру будівель та споруд с. Мале Попово #UA21020170050096206

¹⁰²Sebestyén 2020:389

¹⁰³<https://genius-ja.uz.ua/images/files/patakigszakdolgozat-kaszonvikistersegvegleges-gabor-pataki.pdf> (utolsó letöltés: 2025. március 3.)

¹⁰⁴Sebestyén 2020:389

Kis kitérőként írom, hogy Somnak és a benne élő embereknek nem volt könnyű sorsa az első világháború idején, mert a harcképes férfiakat besorozták katonának, így a nőkre maradt minden olyan munka elvégzése is, amit addig a férfiak csináltak. Ilyen volt a kaszálás, a veteményezés, a szénabegyűjtés stb. A gyerekeket sem volt kire bízniuk, így vitték magukkal a mezőre dolgozni. A trianoni döntés következtében csehszlovák fennhatóság alá került, s minden ígéretés ellenére, a kormány nem tartotta be a kisebbségnek tett ígéretét, miszerint tiszteletben tartják a nemzetiségi jogokat.¹⁰⁵

A településen van egy gótikus református templom, amely a 15. században épült, és amelyet 1795 és 1800 között átépítettek. Később, 1830-ban újjáépítették klasszicista stílusban. 1863-ban megrongálódott tűzvész következtében, és csak 1895-ben állították helyre. A falu 95 %-a magyar ajkú.¹⁰⁶

A településen van előjárói hivatal, óvoda, családvédelmi rendelő, posta, művelődési ház, illetve egy általános iskola.

A falu elhelyezkedése jó, mivel főútvonalon fekszik, közel van hozzá a vasút, a magyar államhatár és egy termálfürdő. Az út minősége változó: helyenként jónak mondható, míg vannak olyan helyek, ahol nehezebb a közlekedés. A lakosok mezőgazdasággal foglalkoznak, főleg zöldségtermesztéssel, háztáji állatok tartásával.¹⁰⁷ A község határában 70 hektárnyi gyümölcsös található, azonban a fák többsége kiöregedett.¹⁰⁸

Jelenleg nyolc utcája van Somnak (Lásd 5. számú térkép).

¹⁰⁵Pallagi László: Beregsom élete a XX. század első felében. In.: Honismeret, 39. évf. 4. sz. (2011.) (39.o.)

¹⁰⁶<https://genius-ja.uz.ua/images/files/patakigszakdolgozat-kaszonyikistersegevegleges-gabor-pataki.pdf> (utolsó letöltés: 2025. március 3.)

¹⁰⁷<https://genius-ja.uz.ua/images/files/patakigszakdolgozat-kaszonyikistersegevegleges-gabor-pataki.pdf> (utolsó letöltés: 2025. március 3.)

¹⁰⁸<https://kmmi.org.ua/regiok/telepulesek/beregszaszi-jaras/beregsom> (utolsó letöltés: 2025. március 21.)

5. számú térkép. Som

Forrás:¹⁰⁹

Az alábbi táblázatban jelölöm az utcaneveket, mind a magyar és mind az ukrán megnevezésüket.

8. számú táblázat: Som

	Régi	Стара	Új	Нова
ssz.	Utcanev magyarul	Utcanev ukránul	Utcanev magyarul	Utcanev ukránul
1.	Gagarin utca	Гагаріна	Sport utca (12.05.2022.)	Футбольна ¹¹⁰
2.	Fő út	Головна	Fő út	Головна
3.	Ivan Franko utca	Івана Франка	Ivan Franko utca	Івана Франка
4.	Vadastanya utca	Каштанівська	Vadastanya utca	Каштанівська
5.	Béke utca	Миру	Béke utca	Миру
6.	Petőfi utca	Петефі	Petőfi utca	Петефі
7.	Kert utca	Садова	Kert utca	Садова
8.	Sevcenkó utca	Шевченка	Sevcenkó utca	Шевченка

Forrás:¹¹¹

¹⁰⁹ Випокіювання картки з Єдиного державного реєстру адрес і реєстру будівель та споруд с. Шом #UA21020170080088954

¹¹⁰ 15-та сесія VIII-го скл. Косоньської сільської ради від 12.05.2022 р. Рішення No 907.

¹¹¹ Існуючі назви населених пунктів Косоньської територіальної громади. Додаток до листа No 03-12/457. від. 18.11.2023.

A fenti táblázat a jelenlegi utcaneveket tartalmazza. De ezek az utcák nem mindig ezt a nevet viselték. Időrendi sorrendben először az Ivan Frankó utcát említeném, amely 1991-1995 között alakult ki. Ez egy új utca, amely addig nem volt.¹¹² Ezt követően, 1996 és 2000 között átnevezték a Lenin utcát Fő útnak, a Micsurin utcát pedig Kert utcának.

2001 és 2005 között az addig orosz nyelven használatos utcanevek ukrán nevet kaptak, így lett a Главная utcából Головна, a Садова utca ugyanúgy Садова maradt, a Каштановская utca Каштанівська lett, a Петефи utca ugyanúgy Петефи maradt, a Мира utca Миру utca lett, a Гагарина utca nevében az orosz i betű ukrán i-re változott, így Гагаріна utca lett (ami 2022-ben átneveződött Sport utcává), valamint a Шевченко utca Шевченка lett.¹¹³

A változásokat tekintve, érződik, hogy az aktuális politikai hatalom befolyásolta itt is az utcanevek változását.

A fentebb felsorolt utcaneveket az alábbiak szerint tudom csoportosítani (Barta nyomán)¹¹⁴:

I. Személynévből alakult utcanevek:

1. Magyar személynevek:

- helytörténeti személy: Petőfi utca;
- a szabadságot jelképező: --
- az 1848/49-es forradalom és szabadságharc idejéből: --

2. Nem magyar személyek: Ivan Franko utca, Sevcsenkó utca.

II. Földrajzi nevekből képzett utcanevek:

1. Térszínforma: --

2. Természeti környezet: Kert utca.

III. Az ember tevékenységével, szellemi alkotásaival kapcsolatos utcanevek: --

1. Mezőgazdasággal kapcsolatos: --

2. Építményről kapta a nevét: --

3. Elvont fogalmak: Béke utca.

4. Sporttal kapcsolatos: Sport utca

5. Vallással kapcsolatos: --

¹¹² Hivatkozás a mellékletben.

¹¹³ Hivatkozás a mellékletben.

¹¹⁴ <https://real.mtak.hu/27378/1/Hajd%C3%BA%20Mih%C3%A1ly%201933-2014.pdf> (utolsó letöltés 2025.március 1.)

6. Évfordulóra utaló: --

IV. Az utca helyzetére, milyenségére utaló utcanévek.

1. Az utca nagysága, központi szerepe: Fő út, Vadastanya utca.

2. Színnév: --

V. Idegen eredetű köznévi utcanév: --

A fentiek tükrében elmondhatjuk, ebben a faluban is fontos volt az emberek számára, hogy megőrizték magyar kulturális örökségüket, így Petőfi Sándorról, a magyar Alföld legnagyobb költőjéről is elneveztek egy utcát. Ezzel egyidőben az ukrán vezetés is fontosnak találta saját kultúrájának megőrzését, így lett elnevezve az újonnan kialakított utca Ivan Frankó utcának, valamint a legnagyobb ukrán költőről is elneveztek egy közteret: Tarasz Sevcsenkóról. Egy utca a természeti környezetéről kapta a nevét, ez pedig a Kert utca. Ez a Fő útról indul, és egy kanyar után Sevcsenkó utcaként folytatódik.

Somban is van Béke utca, más falukhoz hasonlóan, ami elvont fogalmat jelöl. Valószínűsíthető, hogy azért kapta ezt a nevet, mert minden ember egyik legfontosabb lételeme a béke.

A továbbiakban láthatjuk, hogy Somban is van Sport utca, amely valószínűleg az utcában lévő sportpályáról kapta a nevét. Az utca 2022-ig Gagarin néven szerepelt.

Az utcák nagyságát, központi szerepét tekintve megjegyezhetjük, hogy két utcáról van szó. Az egyik utca a Fő út, a másik pedig a Vadastanya utca/út. A Fő út központi funkciójáról kapta a nevét, míg a Vadastanya utca a szomszéd falu/tanya nevéből kaphatta. Ez az utca vezet ki Somból Vadastanya (Somi-tanya/ Kastanovó) felé.

4.2.4.1. Somitanya (Vadastanya/Kastanovó)

A Somitanya, más néven Vadastanya, Beregsomtelep, Kastanovó közigazgatásilag Beregsomhoz tartozik.¹¹⁵

Több névváltozata volt az elmúlt időszakban: „1925: Lanyay (PR), 1929: Dvůr Kašův (Kaastanya) (ChM. 247), 1939: Beregsomtelep (VFA), 1940: Beregsom-telep (SzSzBML. 576), Lónyay-tny. (KT), 1941: Beregsom-telep (HK. 248), 1967: Каштанове (3O), 1968: Каштанове (uo.), 1969: Каштанове (IMCY), 1983: Каштанове, Каштановое (3O), 1984: Каштановое (TK), 2017: Каштаново (ВРУ).”¹¹⁶

¹¹⁵ Gazdag 2009:201-202

¹¹⁶ Sebestyén 2020:189

A tanya vagyis Kastanovo tanya a szakirodalom szerint¹¹⁷ 1929-ben jött létre Som határában. Ekkor kezdődtek a telepítési munkálatok, mert úgy látták, hogy ez a település alkalmas a kolonizációra, mivel közel a határ. 32 család költözött a talapülésre, közel 164 ember. 1940-ben Beregsom-telepnek nevezték ezt a települést, majd 1946-tól napjainkig hivatalosan az ukrán változatú megnevezés használatos, a Каштаново, ennek eredete az ukr. каштановий 'gesztenyés' megnevezésből származtatható. A kutatók¹¹⁸ nem zárják ki, hogy nevének eredete az eredeti Kaas-tanya származékából való.

Jelenleg a faluban 70 ház található, amelynek lakói ruszinnak vallják magukat. A helybéli gyerekek a falu ukrán elemi iskolájába járnak, majd ezt követően valamely közelebbi (Bótrágy) vagy távolabbi (Beregszász) település vagy város ukrán tannyelvű iskolájában folytatják tanulmányaikat.¹¹⁹

A Somitanyán jelenleg három utca van. Az egyik a bekötő út, ami Somból indul, a Vadastanya utca, de közelítve a Somitanyához, Építész utca (Архітектурна) lesz a neve. Ez az utca egy ívet megtéve visszavezet a Fő úthoz. Vadastanya főútjából két utca nyílik, ez a Borkanyuk utca és a Felszabadulás utca. Ezek az utcák léteztek 1990 előtt is, de új nevet csak a 2000-es években kapott. Ezen belül is a Borkanyuk utca (Борканюка), mely új nevet 2024-ben kapott (2024.07.02. No 699)¹²⁰: Függetlenség utca. A másik utca a Felszabadulás utca (Освобождения), amelyik új nevet kapott 2000-ben. Ebben az esetben csak az orosz nevet írták át ukránra, így lett Визволення. Ezt követően 2024-ben kapott új nevet. Ekkor lett Августина Волошина.¹²¹

9. számú táblázat: Somitanya

24	Каштаново	Архітектурна	Архітектурна	11.06.2024	Розпорядження голови ОВА- ОДА № 648
25		Борканюка	<u>Незалежності</u>		
26		Визволення	<u>Августина Волошина</u>	02.07.2024	Розпорядження голови ОВА- ОДА № 699

Forrás:¹²²

¹¹⁷ ua.

¹¹⁸ ua.

¹¹⁹ Gazdag 2009:201-202

¹²⁰ Закарпатська обласна державна адміністрація Закарпатська обласна військова адміністрація. Розпорядження. 02.07.2024. м. Ужгород No 699.

¹²¹ Існуючі назви населених пунктів Косоньської територіальної громади. Додаток до листа No 03-12/457.від.18.11.2023.

¹²² Існуючі назви населених пунктів Косоньської територіальної громади. Додаток до листа No 03-12/457.від.18.11.2023.

6. számú térkép. Somitanya/Vadastanya

Forrás:¹²³

Barta Viktória¹²⁴ közterületnevek csoportosítását figyelembe véve, Vadastanyán/Somitanyán egy utca van, amely nem magyar személyről kapta a nevét, ez nem más, mint az Avgusztin Volosin utca. Avgusztin Volosin, magyarul Volosin Ágoston, egy ruszin nemzetiségű görögkatolikus pap, majd politikus volt. Kárpát-Ukrajna miniszterelnöke volt rövid ideig, míg független volt ez a terület. S bár a szovjeturalom idején megbélyegezték, hazaárulónak tartották, de a rendszerváltás után megváltozott ez a kép: jelenleg az ukránok az önálló Ukrajna megteremtésének egyik harcosaként tekintenek rá.¹²⁵

Vadastanya/Somitanya másik utcája, a Függetlenség utca elvont fogalmat jelöl. Valószínűleg, a népnek és a vezetőknek fontos, hogy ilyen nevű utcák legyenek, mert pozitív töltetűek. Ezen kívül, a dokumentumban¹²⁶ pontosan le van írva, hogy elengedhetetlenül fontos, hogy az államigazgatásban végrehajtsanak olyan változásokat, amelyek az orosz birodalmi politikát fémjelzik: így át kell nevezni olyan közterületeket, amelyeknek orosz nevük van.

A település főutcája az Építész utca, amely valószínűleg az emberi tevékenységgel, az építéssel kapcsolatban kapta a nevét.

¹²³Викопіювання картки з Єдиного державного реєстру адрес і реєстру будівель та споруд с. Каштаново #UA21020170040037876

¹²⁴<https://real.mtak.hu/27378/1/Hajd%C3%BA%20Mih%C3%A1ly%201933-2014.pdf> (utolsó letöltés 2025.március 1.)

¹²⁵https://hu.wikipedia.org/wiki/Avgusztin_Ivanovics_Volosin (utolsó letöltés: 2025. március 30.)

¹²⁶Закарпатська обласна державна адміністрація Закарпатська обласна військова адміністрація. Розпорядження. 02.07.2024. м. Ужгород No 699.

4.2.5. Rafajnaújfalú (Rafajna)

Rafajnaújfalú Árpád-kori település a történelmi Bereg megyében. Rafajna magyar eredetű helységnév, puszta személynévből keletkezett magyar névadással, mégpedig annak a Rophoyn-nak a nevéből, akinek földbirtoka volt azon a területen.¹²⁷

Lehoczky könyvében¹²⁸ olvasható, hogy Rafajna-Ujfalú Vérke-parti magyar helység a kaszonyi járásban, nem messze Barkaszótól: „79 lakházzal, 453 lélekkel és 2268 holdnyi határral”. A trianoni békediktátum aláírásáig tartozott a kaszonyi járáshoz.¹²⁹ A szakirodalom szerint¹³⁰ a település nagyon megérezte a csehszlovák éra nyomását. Ezt bizonyítja egy 1937-es beadvány, amelyet csehszlovákiai magyar politikusok nyújtottak be a prágai szenátushoz. Ebben a beadványban sérelmeiket sorolják fel Rafajnaújfalúval szemben: „Útjai olyanok, mint évszázadokkal ezelőtt. Járási hivatal, adóhivatala, adóigazgatósága és kataszteri hivatala a 24 kilométernyire fekvő Beregszászban van. Járásbírósága, telekkönyvi hivatala a 25 kilométernyire fekvő Munkácson, körjegyzősége a 8 kilométer távolságon fekvő Bányán, csendőrsége 7 kilométernyire Somban, körorvosa 10 kilométernyire Kaszonyban van.

A falu lakói számára fontos a hagyományápolás, a munka szeretete, ebből kifolyólag sokan foglalkoznak mezőgazdasággal, és a turizmus is fellendülőben van.¹³¹

Rafajnaújfalú, ukránul Rafajnove (Рафайнове),¹³² Beregszásztól 28 km-re fekszik, az emberek etnikai összetétele szerint, többségben van a magyar lakosság.¹³³ A település 1993-ig közigazgatásilag a tőle 7 km-re fekvő Zápsonyhoz tartozott, majd saját községi tanácsuk lett.¹³⁴ Azt, hogy a két falu „elvált” egymástól, bizonyítja az a dokumentum¹³⁵, amely majd a mellékletek között megjelenik. Hogy mit is tartalmaz az adott dokumentum? Azzal kezdődik, hogy felsorolják, mit van az adott időszakban a faluban (hány ház, hány ember stb.), majd megindokolják, miért szeretnék, ha külön faluként „léteznének” tovább. Ezt követően 1992. február 14-én a 11. számú határozatban megfogalmazták, hogy az emberek kérésének megfelelően kettéválasztják a két falut.

¹²⁷Sebestyén 2020:358

¹²⁸Lehoczky 1881:670

¹²⁹<https://genius-ja.uz.ua/images/files/patakigyszakdolgozat-kaszonnyikistersegevegleges-gabor-pataki.pdf> (utolsó letöltés: 2025. március 3.)

¹³⁰<https://karpataljalap.net/2007/09/07/rafajnaufalu-tortenete> (utolsó letöltés: 2025. április 4.)

¹³¹<https://karpataljalap.net/2007/09/07/rafajnaufalu-tortenete> (utolsó letöltés: 2025. április 4.)

¹³²<https://hu.wikipedia.org/wiki/Rafajna%C3%BAufalu> (utolsó letöltés: 2025. április 4.)

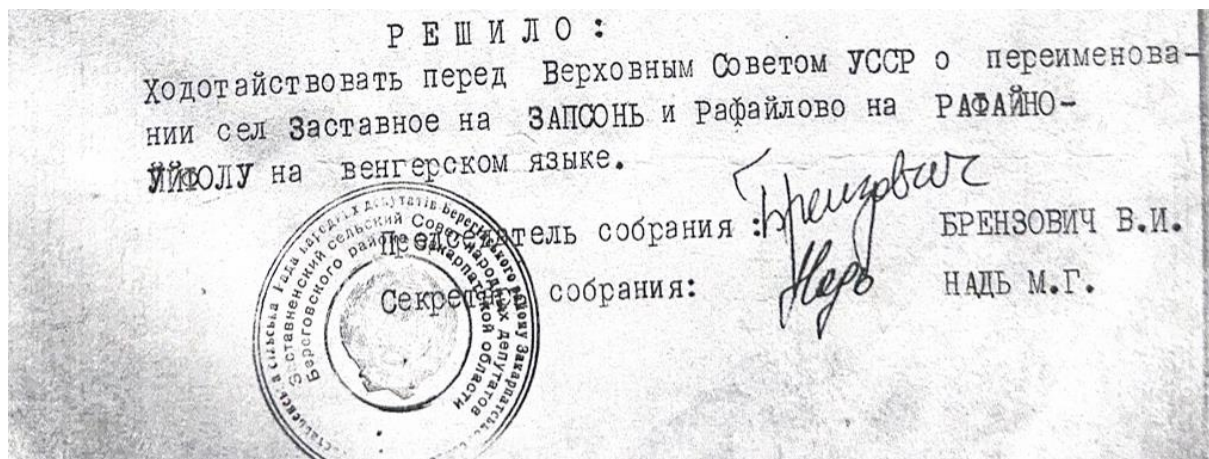
¹³³<https://genius-ja.uz.ua/images/files/patakigyszakdolgozat-kaszonnyikistersegevegleges-gabor-pataki.pdf> (utolsó letöltés: 2025. március 3.)

¹³⁴<https://karpataljalap.net/2007/09/07/rafajnaufalu-tortenete> (utolsó letöltés: 2025. április 4.)

¹³⁵Заставненська сільська рада народних депутатів Березівського району, Закарпатської області. 11-ая сесія 21-го созива. Рішення від 14.02.1992 No 11.

A dokumentum¹³⁶ szerint, az emberek kérésének megfelelően, Rafajna 1989-ben lett átnevezve Rafajnaújfaluvá, és ugyanebben a határozatban van feltüntetve, hogy Zasztavnoje-ből Zápszony lesz.

2. számú kép. Határozat

Forrás:¹³⁷

A határozatban megfigyelhető az orosz nyelvű megnevezése a falunak. Ugyanis itt Рафайлово alakban szerepel, míg az új fordítás szerint Рафайнове. Az l betűből n betű lett.

Rafajnaújfalu a közigazgatási decentralizáció végrehajtása óta a Mezőkaszonyi kistérséghez tartozik.

Ezen a településen is működtek egykor közintézmények: polgármesteri hivatal, óvoda, általános iskola, családorvosi rendelő, posta, könyvtár, zeneiskola, valamint művelődési ház és fürdő, melynek épülete kihasználatlan vagy nincsen befejezve.¹³⁸

A falunak összesen hat utcája van. Ezt szemlélteti a 7. számú térkép.

¹³⁶Протокол No 4. Общего собрание селян сел Заставное и Рафайлово Береговского района Закарпатской области. От 14 декабря 1989 года.

¹³⁷Протокол No 4. Общего собрание селян сел Заставное и Рафайлово Береговского района Закарпатской области. От 14 декабря 1989 года.

¹³⁸<https://genius-ja.uz.ua/images/files/patakigszakdolgozat-kaszonyikistersegevegleges-gabor-pataki.pdf>
(utolsó letöltés: 2025. március 3.)

7. számú térkép. Rafajnaújfalú

Forrás:¹³⁹

A közterületnevek változását tekintve 1986 és 1990 között egy utca megnevezése orosz nyelvűről ukránra változott: Лесная volt Лісова lett. Ugyanakkor a Ленина utcából Миру lett, a Колхозная-ból Шкільна. Vagyis Lenin utcából Béke utca lett, a Kolhoz utcából Iskola utca.¹⁴⁰

Jelenleg is hat utca van Rafajnaújfaluban a nyilvántartás¹⁴¹ szerint. A 10. számú táblázatban ezt szemléltetem, és feltüntettem a változásokat is, amelyek végbementek az általam vizsgált időszakban.

10. számú táblázat. Rafajnaújfalú¹⁴²

	Рégi	Стара	Ўж	Нова
ssz.	Utcanév magyarul	Utcanév ukránul	Utcanév magyarul	Utcanév ukránul
1.	Beregszászi	Берегівська	Beregszászi	Берегівська
2.	Erdész	Лісова	Erdész	Лісова
3.	Béke	Миру	Béke	Миру

¹³⁹Викопіювання картки з Єдиного державного реєстру адрес і реєстру будівель та споруд с. Мале Попово #UA21020170070064571

¹⁴⁰ Dokumentum: mellékletben.

¹⁴¹Існуючі назви населених пунктів Косоньської територіальної громади. Додаток до листа No 03-12/457.від.18.11.2023.

¹⁴² Існуючі назви населених пунктів Косоньської територіальної громади. Додаток до листа No 03-12/457.від.18.11.2023.

4.	Petőfi S.	Петєфi Ш.	Petőfi S.	Петєфi Ш.
5.	Puskin	Пушкіна	Győzelem	Перемоги (12.05. 2022) ¹⁴³
6.	Iskola	Шкільна	Iskola	Шкільна

Az utcanevek csoportosítását tekintve azt látjuk, hogy egy utca kapott magyar helytörténeti nevet, Petőfi Sándorról lett elnevezve, az egyik leghíresebb magyar költőről. Egy utcának volt elnevezése nem magyar személyről, Alekszandr Szergejevics Puskinról, a híres orosz költőről, de azt is átkeresztelték Győzelem utcává az aktuális politika kérésére.

Rafajnaújfaluban egy utcanév földrajzi eredetű, vélhetően azért kapta ezt a nevet, mert ez az út az a főút, amely kivezet a faluból a legközelebbi város, Beregszász felé. Egy utcanév jelöl elvont fogalmat, a Béke utca. Ez az utcanév minden faluban fellelhető, és valószínűsíthető, hogy pozitív töltete miatt.

További egy utca neve az emberi tevékenységgel van összeköttetésben, amely az erdővel, erdészettel kapcsolatos. Ez az Erdész/Erdő utca.

A település hatodik utcája az Iskola utca, amely a rajta elterülő építményről kapta nevét (előzőleg Kolhoz utca volt).

Visszatekintve a falu történelmére, elmondhatjuk, hogy a hatalmi változások itt is befolyásolták a közterület-névadást.

4.2.6. Heteny

Hetyen (ukránul Гетєн (Heten), korábban Ліповє (Lipove)): falu Ukrajnában, Kárpátalján, a Beregszászi járásban.¹⁴⁴

A falu Árpád-kori település a történelmi Bereg megyében. Elnevezése magyar eredetű, pusztaszemélynévből keletkezett.¹⁴⁵

A település Beregszásztól 22 kilométer távolságra fekszik. „Első ízben a Lónyai-uradalom határjárásáról szóló, 1270-ben készült, nyolcszáz éves okiratban olvashatunk – Hetyin alakban – a községről, melynek neve a régi magyar Hetény személynév származéka,

¹⁴³Існуючі назви населених пунктів Косоньської територіальної громади. Додаток до листа No 03-12/457.вiд.18.11.2023.

¹⁴⁴<https://hu.wikipedia.org/wiki/Hetyen> (utolsó letöltés: 2025. április 5.)

¹⁴⁵Sebestyén 2020:154

az utóbbi pedig vagy a „hét” számnévre, vagy valamilyen, a magyarsághoz csatlakozott, ősi népcsoportra vezethető vissza.”¹⁴⁶

Lakosainak számát tekintve, egy 2020-as kutatás¹⁴⁷ alapján elmondhatjuk, nem sokan élnek ebben a faluban. Etnikai összetételük szerint magyarok (94%), de vannak cigányok (4%) és ukránok (2%) is. Ha a jelenlegi helyzetet vesszük figyelembe, akkor azt mondhatjuk, bizonyos, hogy nagyon sokan elmentek a faluból, így a létszám is csökkent.

Különböző közintézmények találhatók a faluban. Ilyen az iskola, az óvoda, a családorvosi rendelő, a posta, a művelődési ház.¹⁴⁸Ezen kívül az Élim Hetenyi Napköziotthon¹⁴⁹ is megtalálható a faluban, ahová sérült gyerekek járnak fejlesztésre, foglalkozásra.

A település határában működik egy pékség, bent a faluban brikettgyártó kisüzem, két olajütő és két mezőgazdasági társulás működik. A helyi lakosok fő bevételi forrása a mezőgazdaság, azon belül is főleg kalászosok és egyéb szántóföldi kultúrák termelése. Állattenyésztés területén jellemző a háztáji tehén- és sertéstartás, ami kiegészítő jövedelemnek minősül, viszont vállalkozási szinten nem jellemző a nagybani agrártermelés.¹⁵⁰

A faluban összesen nyolc utca van. A 8. számú térkép szerint a következők.

¹⁴⁶<https://genius-ja.uz.ua/images/files/patakigszakdolgozat-kaszonyikistersegvegleges-gabor-pataki.pdf>(utolsó letöltés:2025. március 3.)

¹⁴⁷https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/bitstream/123456789/1269/4/Kornicki_A_Csonkapapi_es_Hetyen_huma_neroforrasainak_osszehasonlito_jellemzese_2021.pdf (utolsó letöltés: 2025. április 5.)

¹⁴⁸<https://genius-ja.uz.ua/images/files/patakigszakdolgozat-kaszonyikistersegvegleges-gabor-pataki.pdf> (utolsó letöltés:2025. március 3.)

¹⁴⁹<https://karpinfo.net/karpatalja-evfordulo-reformatus-egyhaz-2022-10-06-200066386> (utolsó letöltés: 2025. április 6.)

¹⁵⁰<https://genius-ja.uz.ua/images/files/patakigszakdolgozat-kaszonyikistersegvegleges-gabor-pataki.pdf> (utolsó letöltés:2025. március 3.)

8. számú térkép. Hetyen

Forrás:¹⁵¹

Az utcák megnevezését szemléltetni azzal a dokumentummal tudom, amit a Kaszonyi kistérség vezetősége a rendelkezésemre bocsátott. Ebben a dokumentumban¹⁵² felsorolásra kerülnek az utcanevek, és azt látjuk, hogy változás nem történt. Igaz, ez a dokumentum csak a jelenlegi és a pár évvel ezelőtti képet mutatja. Sajnos nincs rendelkezésemre álló dokumentum, amely bizonyítaná, hogy történt-e utcanevváltozás az általam vizsgált időszakban.

11. számú táblázat. Hetyen

	Régi	Стара	Új	Нова
ssz.	Utcanév magyarul	Utcanév ukránul	Utcanév magyarul	Utcanév ukránul
1.	Дзвінківська	Haranglábi	Дзвінківська	Haranglábi
2.	Dózsa György	Довжа Дердя	Dózsa György	Довжа Дердя
3.	Béke	Миру	Béke	Миру
4.	Zöld	Зелена	Zöld	Зелена
5.	Patakpart	Набережна	Patakpart	Набережна
6.	Iskola	Шкільна	Iskola	Шкільна
7.	Új	Нова	Új	Нова
8.	Mező	Польова	Mező	Польова

¹⁵¹Викопіювання картки з Єдиного державного реєстру адрес і реєстру будівель та споруд с. Гетень #UA21020170070064571

¹⁵²Існуючі назви населених пунктів Косоньської територіальної громади. Додаток до листа No 03-12/457.від.18.11.2023.

Az utcanevek eredetét tekintve láthatjuk, hogy egy utca visel magyar személynevet: Dózsa György nevét, aki az 1514-es parasztháború vezére volt.

Földrajzi nevekből képzett utcanév is van Hetenyben. Ez a Haranglábi út, mely azért kapta ezt a nevet, mert ez vezet a szomszédos településre, Haranglábra.

Elvont fogalomról kapta nevét a Béke utca.

Természeti környezetéről kapta nevét a Zöld utca, a Patakpart és a Mező utca.

Építményről kapta a nevét az Iskola utca.

Az Új utca valószínűleg azért lett így elnevezve, mert oda építkeztek az emberek.

A Mezőkaszonyi kistérség közterületneveinek változásait a 12. számú táblázatban szemléltetem. Ez egy kistérségi összefoglaló, amelyben bemutatom, összesen hány utcája van a kistérségnek, hány utca neve változott meg a vizsgált időszakban, ezek közül hány 1990-2014 között, hány 2015-től, s hány 2022-től.

12. számú táblázat. Összefoglalás

A meglévő utcák száma	Hány utca neve változott a vizsgált időszakban	Változás 1990-2014 között	Változás 2015-től	Változás 2022-től
60	34	28	1	5

A 12. számú táblázat alapján megállapíthatjuk, hogy az utcák 56 %-át átnevezték az általam vizsgált időszakban. Legnagyobb részüket még a rendszerváltás után (82 %), legkisebb hányadukat 2015-2022 között (3 %), és egy részüket (15 %) 2022 után. A kutatást eredményeit szemléltetve láthatjuk, hogy eleinte az orosz megnevezéseket ukrán nyelvére változtatták, majd a szovjet rendszert, kultúrát idéző neveket cserélték le. Ezek a közterületnév-változások összefüggésbe hozhatók a politikai változásokkal.

4.3. Interjúk

Kutatásaim során, ahogy fentebb említettem, nemcsak a községhezák segítettek, hanem azok a vállalkozó szellemű emberek, akik nevüket vállalva rendelkezésemre álltak, hogy interjút készíthessek velük. Minden faluból egy embert tudtam meginterjúvolni.

Az interjúk által tudomásomra jutott információkat olyan sorrendben szeretném közölni, ahogy az előzőekben tettem: a települések területi nagyságrendje szerint.

Mezőkaszonyi interjúalanyom a falu református lelkipásztora, Radvánszky Ferenc;

A kérdéseket tekintve először aziránt érdeklődtem, hogy az interjúalany mikor és hol született. Így mutatkozott be Mezőkaszony tiszteletese, Radvánszky Ferenc, és mondta el, hogy 1980-ban született Sárosorosziban. Arra a kérdésemre, hogy hol él és mi a foglalkozása, elmondta, hogy jelenleg Kaszonyban él, a falu lelkipásztoraként tevékenykedik, mindemellett latin szakos tanár a Főiskolán (II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola).

A bemutatkozó kérdések után tértem rá a közterületnevekkel kapcsolatos kérdésekre. Aziránt érdeklődtem, hogy milyen főbb változások figyelhetők meg a közterületnevekben 1990 óta a faluban. Válaszként azt a magyarázatot kaptam, hogy a közterületnevek változása szorosan összefügg a múltunkkal és Kaszony történelmével. Példának felhozta, hogy a szovjet időszakban Lenin útként ismert közterületet a rendszerváltás után (1990) Kossuth utcává nevezték át, ezzel is kifejezve a helyi identitást és a nemzeti kultúránkhoz való kötődést. Úgy gondolja, hogy az új elnevezések tükrözik a falu hagyományait és értékeit, mint például a Katalin út, a Csikóskert és a Sámpán utca. A Sámpán utca hivatalos neve Május utca, csak így maradt meg a köztudatban. A felsorolt utcanevek egyedi és csak Kaszonyban találhatók meg.

A következő kérdésem az volt, miként gondolkodik arról, milyen okok vezettek a közterületnevek megváltoztatásához? Radvánszky tiszteletes úgy gondolja, „*a névváltoztatásokat elsősorban politikai, kulturális és társadalmi változások idézték elő, hiszen a közösség elakart szakadni a szovjet rendszerre emlékeztető elemektől és olyan új, a helyi identitást jobba kifejező utcaneveket kívánt létrehozni.*”¹⁵³

Aziránt is érdeklődtem, személy szerint az interjúalany, hogyan élte meg a közterületnevek változását a közösségben? A tiszteletes szeretett volna olyan utcaneveket javasolni, amelyek hűen ábrázolják helyi kultúrájukat és identitásukat. Sajnos ezek megvalósítása nem minden esetben volt lehetséges. Személyesen is átélte azt, hogy szeretett volna egy utcanevet ajánlani, viszont nem fogadták el.

Megkérdeztem, szerinte hogyan befolyásolták a névváltozások a helyi közösség összetartozását? Úgy gondolja, hogy a közösségre nem gyakorolt jelentős hatást a változás, azonban létrejöttek olyan utcanevek, amelyek kifejezik a falu elhivatottságát. Az utcaneveket három fő csoportba sorolta, azon belül is három történelmi időintervallumot nevezett meg (múlt, jelen, jövő). Ezek a következők:

- *Szabadságot jelképező utcák:* Kossuth utca, Bocskai utca.

¹⁵³ Radvánszky Ferenc, Mezőkaszony lelkipásztora

- *A kultúrát hordozó utcák:* Petőfi utca, Bartók utca.
- *A környék szervezését tükröző utcák:* Csikóskert, Sámpan utca (Május utca)

Barabás utca (ezek a társadalmi kapcsolatok erősítésében és a határmenti összeköttetésben is szerepet játszanak).

Véleménye szerint történelmi szempontból az utcanevek három időszakot is felidéznek:

- *A múlt:* László Király utca, Kossuth utca, Bocskai utca- a történelmi hagyományainkat képviselik
- *A jelen:* Munkás utca- a mindennapi tevékenységeknek a fontosságát közvetíti
- *A jövő:* Zöldfa utca- a reményt és az új lehetőségeket hangsúlyozza.¹⁵⁴

Tudni szerettem volna azt is, milyen hatással volt a változás a település arculatára és identitására? A tiszteletes szerint, az új névváltoztatások erősítették a közösség történelmi gyökereihez való kötődését, valamint segítettek abban, hogy a helyi lakosok jobban azonosuljanak településükkel. Egyes elnevezések, mint például a Kossuth utca vagy a Bocskai utca, a nemzeti identitásukat és szabadság iránti elkötelezettségüket hangsúlyozzák. Más elnevezések, mint a Zöldfa utca, inkább a jövőbe vetett reményt és a folyamatos fejlődést jelképezik. Összességében a változások révén a falu karakteresebb és történelmileg megalapozottabb településképet kapott.

Az utolsó kérdésben kitértem arra is, szerinte szükség van-e további névváltozásokra? És ha igen, miért? „*A közterületnevek folyamatos fejlődése és frissítése szükséges. Az új szimbólumok megjelenése elengedhetetlen, hiszen a közösség folyamatosan változik, és ennek megfelelően az utcanév táblák is tükrözhetik ezt a fejlődést. Fontos, hogy a stabilitás és az értékmegőrzés mellett figyelembe vegyük a mobilitást és az új kihívásokat is.*”¹⁵⁵

Zápszonyban Dávid Valéria, előjáró állt rendelkezésemre, ő volt az interjúalany. Bemutatkozott, elmondta magáról, hogy 1965-ben született, jelenleg Zápszonyban él, és előjárójaként dolgozik. Szakmája szerint jegyző.

Arra a kérdésemre, milyen főbb változások figyelhetők meg a közterületnevekben 1990 óta Zápszonyban, az alábbiakat válaszolta: „*Zápszonyban 1990 óta több fontos változás figyelhető meg a közterületnevekben. A rendszerváltás után, ahogyan a szovjet és*

¹⁵⁴ Radvánszky Ferenc, Mezőkaszony lelkipásztora

¹⁵⁵ Radvánszky Ferenc, Mezőkaszony lelkipásztora

kommunista örökséget el akarták távolítani, több utcanevet is megváltoztattak. Az olyan nevek, mint a Lenin utca (ma Fő út) vagy a szovjet vezetőkhez kapcsolódó egyéb utcanevek, gyakran eltűntek, és helyettük helyi, történelmi vagy magyar vonatkozású nevek kerültek bevezetésre.”¹⁵⁶ Hozzáteszi, hogy a KMKSZ kezdeményezte az utcanevek magyar elnevezését abból a célból, hogy erősítse a helyi magyar közösség identitását. Az ilyen változások célja elsősorban az volt, hogy a település arculata jobban tükrözze a helyi kultúrát és történelmet, valamint megszabaduljanak a szovjet hatásoktól.

Megkértem, meséljen nekem arról, hogyan gondolja, milyen okok vezettek a névváltoztatásokhoz? (pl. politikai, kulturális, társadalmi)? Elmesélte, hogy a névváltoztatásokhoz politikai, kulturális és társadalmi okok vezettek. Politikai szempontból a Szovjetunió felbomlása és Ukrajna függetlenné válása után a kommunista szimbólumok eltávolítása vált szükségessé, hogy megszabaduljanak a szovjet ideológia emlékeitől. Kulturálisan az identitás erősítése, valamint a helyi történelmi és magyar értékek kiemelése volt a cél, hogy jobban tükrözzék a közösség kultúráját. A társadalmi okoknál megemlíthető, hogy a változások segítettek a már független új Ukrajna identitásának kialakítását, eközben elhatárolódtak a szovjethatalom emlékeitől.

A következő kérdéssel arra szerettem volna választ kapni, hogy az interjúalanyom hogyan élte meg a közterületnevek változását a saját közösségében?

„A zápszonyi községházán dolgozva személyesen is megéltem a közterületnevek változásának következményeit. A változások nem csupán adminisztratív feladatot jelentettek, hanem a közösség identitásának megerősítését szolgálták. Úgy gondolom ezek a névváltoztatások/ változtatások hiába kihívásokkal jártak, hosszú távon hozzájárultak a helyi közösség kulturális és politikai fejlődéséhez.”¹⁵⁷

Arra is kíváncsi voltam, befolyásolta-e a helyi közösség összetartozását a névváltozások sora. Ha igen, akkor hogyan? Dávid Valéria elmondta, hogy a névváltozások erősítették a helyi közösség összetartozását, mivel jobban tükrözték a település történelmét és kultúráját. A megtörtént változások segítettek elhatárolódni a szovjet örökségtől, és növelték a közösség identitásához való kötődést. Ettől függetlenül adminisztratív nehézségeket vontak maguk után. Úgy gondolja, hosszú távon pozitívan hatottak a közösség összetartozására.

¹⁵⁶ Dávid Valéria, előljáró

¹⁵⁷ Dávid Valéria, előljáró

Ezen kívül az is érdekelt, milyen hatással volt a változás a település arculatára és identitására? *„A névváltozások nem hoztak jelentős változást a település arculatára vagy identitásában. Az új nevek nem eredményeztek látványos kulturális vagy közösségi átalakulást, inkább a már meglévő helyi hagyományok és a történelmi emlékek megőrzésére helyezték a hangsúlyt.”*¹⁵⁸

Tudni szerettem volna, hogy előljáróként tud-e arról, léteznek-e helyi nyilvántartások vagy dokumentációk a névváltoztatásokról? Válaszából kiderül, hogy a helyi nyilvántartások vagy dokumentációk a névváltoztatásokról nem túl bőségesek. Zápszonyban csak néhány nyilatkozat található, míg a Kaszonyi kistérségben vannak ugyan dokumentációk, de azok is korlátozott számban, mivel ott más munkások dolgoztak, és más adminisztratív környezet volt.

Az utolsó kérdésemre, hogy szükség van-e további névváltoztatásokra a jövőben, és ha igen, miért, interjúalanyom azt válaszolta, hogy szerintem szükség lenne további névváltoztatásokra, mivel vannak híresebb emberek, akik a faluból származnak, és úgy gondolja, hogy megérdemelnék, hogy emléküket a közterületek is őrizzék. Ezzel nemcsak tiszteletüket fejeznék ki, hanem hozzájárulnának a település identitásának erősítéséhez is.

Csonkapapiból való Gerő Mária, volt KMKSZ tag, aki rendelkezésemre állt az interjúkészítés során. Neki is feltettem ugyanazokat a kérdéseket, amelyeket előző adatközlőimnek.

Bemutatkozott, elmondta, hogy 1933 szeptemberében született. Elmondása alapján megtudom, miután vége lett a szovjet időknek, sok utca nevét megváltoztatták. A régi kommunista neveket, mint a Lenin vagy a Gagarin utca nevét lecserélték olyan nevekre, amelyek már inkább ehhez a faluhoz, és ennek történelméhez kötődtek. Úgy véli, a legfőbb ok az volt, hogy a szovjetrendszer utolsó jeleit is el akarták tüntetni. Mind politikai, mind kulturális és társadalmi változások is szerepet játszottak ebben, hiszen a fiatalabb nemzedék nem akarta, hogy emlékeztessék az ott élőket a múltra, azaz a szovjet időkre. Más értékeket és hagyományokat akartak teremteni, ami már a helyi közösség értékeit képviseli. A közterületnevek megváltoztatásával kapcsolatban elmondta, hogy számára is furcsa volt a változtatás, mert évtizedekig ugyanazt az utcanevet használták, most pedig meg kell szokni az újat. Megemlítette, hogy voltak olyan emberek, akik nem örültek a változásnak, hiszen később át kellett mindent regisztrálni az új névre, és ezt sokan teherként kezelték. *„A*

¹⁵⁸ Dávid Valéria, előljáró

névváltozások után emlékszem, néhányan sokáig a „Fő út”-t a régi nevén a „Lenin utcának” hívták.”¹⁵⁹

A beszélgetés során megtudom azt is, hogy az emberek abban az időben úgy érezték, hogy most már szebb jövő felé megyünk. Az utcanév újítások segítettek a közösségnek abban, hogy jobban „otthon” érezzék magukat a Papiban, és erősebb legyen a közösség összetartozása. Interjúalanyom úgy gondolja, hogy a mostani nevek jobban tükrözik a település történelmét, a saját hagyományait, mint amelyek a szovjet időben voltak.

Érdeklődtem aziránt is, tud-e arról, vannak-e helyi nyilvántartások, dokumentációk a közterületnevek változásával kapcsolatban. Úgy gondolja, hogy nincs sok, de amit tudni lehet, az többnyire a községházán található. Biztosra veszi, hogy voltak nyilatkozatok, amelyekben rögzítették a névváltoztatásokat.

Végezetül arra a kérdésemre, hogy szükségesnek tartja-e a további névváltozásokat, az alábbi választ kaptam: *„Szerintem igen, bár én már idős vagyok, de örülnék, ha a következő nemzedék is fontosnak tartaná azt, hogy építsük, szépítsük helyi értékeinket. Hozzáteszem azt is, hogy most ebben a helyzetben, amiben élünk, nem ez az elsődleges amin változtatni kell, hiszen ez is plusz teherrel járna az emberek számára.*”¹⁶⁰

Beregsomi interjúalanyom Barta Ferenc volt, aki a 90-es években községi és járási képviselő volt. Az 1-2. kérdésemre válaszolva bemutatkozott, elmondta magáról, hogy 1959-ben született Beregsomban, itt is él, szakmája szerint rádió-tévé műszerész, KMKSZ tag.

Kérdésemre, mely szerint milyen főbb változások figyelhetők meg a közterületnevekben 1990 óta a faluban, azt válaszolta, hogy a 90-es években, a Szovjetunió megszűnése után a legtöbb kommunizmusra emlékeztető nevet megváltoztattak, így a falu (Beregsom) nevében is változás azt követően történt, hogy az Ukrán Legfelsőbb Tanács 1995 márciusában jóváhagyta több kárpátaljai település magyar neveinek visszaállítását. *„Településünk, Beregsom (ukránul Illom/magyarul Som), hivatalosan 1998-ig a Derenkovec nevet viselte.*”¹⁶¹ Megnevezte a falu utcáinak számát, majd elmondta, hogy a szovjet érához kötődően két utcanév változás történt. Elsőként a település nevével párhuzamosan, a Lenin utca kapott új nevet, és helyette Fő úttá lett az új név, ugyanakkor továbbra is megmaradt a Gagarin utca. *„Az elmúlt esztendőben községünkben „Az ukrainai dekommunizációról szóló*

¹⁵⁹ Gerő Mária, volt KMKSZ tag

¹⁶⁰ Gerő Mária, volt KMKSZ tag

¹⁶¹ Barta Ferenc, egykori községi és járási képviselő

törvény értelmében egy utca név lett megváltoztatva a „Gagarin” (вул. Гагаріна) utca változott „Futballpálya” utca (вул. Фізкультурна) — за.”¹⁶²

Ezt követően arra kértem, meséljen arról, milyen okok vezettek a névváltoztatásokhoz. Elmondta, hogy a névváltoztatás a faluban azért történtek, mert az orosz nevek az agresszor ország kultúrájához kapcsolódnak, és ezért vált szükségessé. Tudomása szerint a dekommunizáció Ukrajnában a kommunista ideológia következményeitől való megszabadulás folyamata, amely a Szovjetunió összeomlása idején kezdődött. Ezt a folyamatot az ukrán Verhovna Rada által 2015. április 9-én elfogadott törvénycsomag legalizálta és 2015. május 15-én írta alá Ukrajna akkori elnöke. A törvények május 21-én léptek hatályba. Véleménye szerint ez politikai döntés volt, de magyarázzák, illetve alátámasztják kulturális és társadalmi igénnyel is.

Tudni szerettem volna azt is, hogy interjúalanyom hogyan élte meg ezeket a közterületnevek változásait a faluban, és mit gondol arról, hogyan befolyásolta ez a közösség összetartozását. Elmondása alapján kiderül számomra, hogy szerettem volna olyan nevet javasolni, mely kapcsolódik a magyar kultúránkhoz vagy a község törtélméhez, de a jelenlegi helyzetben ez nem volt kivitelezhető. A falu lakosait tekintve elmondja, hogy a 90-es évekbeli változást – Lenin – Fő – utca változást a lakosság és az értelmiség tolerálta, támogatta. Az elmúlt évben történő Gagarin - Futballpálya utcát illetően különösebb nyilvános visszhang nem volt a névváltoztatás kapcsán. Úgy gondolja, hogy az utcanévek névváltozása a helyi közösség összetartozására különösebb hatással nem volt, de ez érthető is számára a jelenlegi folyamatok tükrében.

Azon kívül, hogy az utcanévváltozás hogyan hatott a település lakóira, tudni szerettem volna azt is, hogy a falu arculatára és identitására volt-e hatással. Interjúalanyom elmondása alapján a névváltozások „a település arculatára és identitására különösebb hatással nem voltak, mivel a Gagarin utca (a nevet adó személynek semmilyen köze/kapcsolata nem volt a településünkkel vagy múltunkkal), az átnevezett utca a futballpályája mellett/mentén halad el, így a név adott volt. A korábbi Lenin utca Fő utca névre változtatása úgyszintén magától érthető volt, mivel ez maga a főútvonala (mely Beregszász-Csap útvonala) községünkön halad át, és a lakosságnak egyértelmű volt, s ez szakítást jelentett a szovjet rendszerrel.”¹⁶³

¹⁶²Barta Ferenc, egykori községi és járási képviselő

¹⁶³Barta Ferenc, egykori községi és járási képviselő

Arra a kérdésemre, hogy vannak-e helyi nyilvántartások és egyéb dokumentumok a változásokkal kapcsolatban? A dokumentációt tekintve megtudtam, hogy az utcanevek változtatához a 90-es években a helyi képviselők tanácsi jóváhagyása/döntése szükséges volt, napjainkban pedig, az adminisztratív reformnak megfelelően, a kaszonyi képviselői tanács jóváhagyása szükséges, így az archívumokban mindenféleképpen meg kell lennie a határozatoknak és minden más dokumentumnak.

Arra a kérdésemre, hogy mit gondol arról, szükség van-e további névváltoztatásokra a jövőben, elmondta, hogy véleménye szerint szükség lenne, mivel a településnek több híres szülötte is van, és mivel a somi emberek mindig tisztelték és ápolták a hagyományokat, őrizték a nagy elődök emlékét, valamint az, hogy többségben magyarul lakta település mind a mai napig, olyan neveket kellene választani, ami tükrözi ezt.

Rafajnaújfaluban is készítettem interjút a volt jegyzővel, de ő nem szívesen adja nevét az interjúhoz, így őt nem nevezem meg.

Annyit tudunk róla, hogy jegyző volt egykor a faluban, de ma már nyugdíjas és Magyarországon él. Beregszászi születésű.

A közterületnevek változásaival kapcsolatban érdeklődtem, hogy milyen változások figyelhetők meg 1990 óta a településen. Elmondta, tapasztalatai alapján, a kolhozok megszűnése nagy elégedetlenséget váltott ki, különösen a 90-es években, amikor a Szovjetunió felbomlása után sok olyan nevet megváltoztattak, amelyek a kommunista időkre emlékeztették a lakosokat. A településük, amely korábban Rafajlovo nevet viselte, a rendszerváltás következtében egy rendelet alapján Rafajnovo névre változott. Az első nagyobb névváltoztatás Rafajlán a Lenin utca átnevezése volt Fő útra, majd nem sokkal később, 4-5 évvel ezelőtt, a Kolhoz utca Iskola útra változott, és a Puskin utca is Győzelem névre lett átkeresztelve. Ezek mind jelképezik falunk értékeit. Hozzáteszi, hogy minden segítséget 1996-ban a KMKSZ kezdeményezett. Emlékszik rá, hogy aláírásgyűjtés is volt, melyet a KMKSZ szervezett a névváltozással kapcsolatban.

Arra a kérdésemre, hogy milyen okok vezettek a névváltozásokhoz, válasza az, hogy mind politikai és mind kulturális okok vezettek: „*biztos vagyok benne, hogy ez a két ok, ami befolyásolta a névváltozásokat*”.¹⁶⁴ Elmondja azt is, hogy Rafajlán a névváltoztatás elsősorban azért volt szükséges, hogy ne emlékeztessenek bennünket a szovjet hatalmi időkre, ugyanakkor mint említette, a KMKSZ szorgalmazta a magyar utcanevek bevezetését a helyi magyar közösség identitásának erősítése céljából.

¹⁶⁴ Név nélkül, egykori jegyző

Rákérdeztem arra is, hogy ő, mint hivatalosan érintett személy hogyan élte meg ezeket a változásokat. Elmeséli, hogy a kolhozok felbomlása után az utcák neve is változott, mivel sok településen a kolhozok nevét viselték az utcák, például Kolhoz utca. A rendszerváltás után szükségessé vált az utcanévek módosítása, és a lakcímek újra regisztrálása is, mivel sok ház nem volt megfelelően bejegyezve. *„Ilyenkor például a „Lenin utca” elnevezést is módosították, és az ott élőknek új lakcímeket kellett csináltatni. Ez adminisztrációs terheket jelentett számomra munkámból kifolyólag, illetve a lakosságnak, mivel sok esetben át kellett alakítani az adatokat.”*¹⁶⁵ Bár, nem volt könnyű időszak, néhány ember nem is örült, hiszen teherként élték meg azt, hogy utánajárást igényel. Úgy gondolom, kettős érzések uralkodtak eme időszakban.

Mint minden interjúalanytól, itt is megkérdeztem, hogyan befolyásolta ez a folyamat a helyi közösség összetartozását. Kérdésemre válaszolva elmondja, véleménye szerint a névváltozások erősítették azok identitását, akik támogatták a változásokat. *„A KMKSZ által szorgalmazott magyar utcanévek bevezetése a helyi magyar közösség számára lehetőséget adott identitásuk megőrzésére, ugyanakkor, ha ez nem valósult meg megfelelően, feszültséget okozott. A változások tehát hozzájárultak a közösségi összetartozás erősítéséhez, de egyúttal mint már említettem megosztottságot is generálhattak.”*¹⁶⁶

Következő kérdésemben aziránt érdeklődtem, milyen hatással volt a változás a település arculatára és identitására? Szerinte a változások hatása Rafajnaújfalú településének arculatára és identitására nem nagyon hatottak, mivel nem történt „különösebb” átalakulás. Az utcanévek módosítása inkább szimbolikus jelentőséggel bírt, és nem befolyásolta jelentősen a helyi közösség mindennapi életét. Bár a település arculata némileg megváltozott, hiszen magyar utcanévvel gazdagodtunk, viszont a település identitásának megőrzésében nem történt alapvető átalakulás, mivel a közösség továbbra is megőrizte hagyományos értékeit.

Azt is szerettem volna tudni, hogy léteznek-e nyilvántartások, dokumentumok a változásokat tekintve. A dokumentációt tekintve úgy véli, léteznek ugyan helyi nyilvántartások, amelyek tartalmazzák a névváltoztatásokat, de kevés. Különböző nyilatkozatok találhatók az archívumban és a kistérség központjában, Kaszonyban, ahol valószínűleg részletesebb dokumentációk is elérhetők a települések változásairól.

¹⁶⁵Név nélkül, egykori jegyző

¹⁶⁶Név nélkül, egykori jegyző

Érdeklődtem végezetül aziránt is, szükségesnek tartja-e, hogy további közterületnevek változzanak a településen. *„Mivel már nem élek Rafajrán, mindig is érdekelni fognak az ott zajló események. A jelenlegi helyzet alapján azonban úgy gondolom, hogy a névváltoztatások nem az elsődleges dologok közé tartoznak, különösen most, amikor hazánkat háború sújtja. De persze úgy vélem, szükséges lenne a jövőben közterületnév változásra, hiszen folyamatosan történnek változások, vannak/ megfordulnak híres emberek kis falunkba, akiknek, akár ezzel tiszteletet fejeznénk ki.”*¹⁶⁷

4.4. Következtetések levonása

A kutatás során hivatalos dokumentumok és interjúk segítségével vizsgáltam a Mezőkaszonyi kistérség közterületneveit.

Az 1. hipotézisem az volt, hogy megjelentek-e a történelmi változások a Kaszonyi kistérség közterületneveinek változásaiban az adott időszakban? A válasz egyértelműen pozitív, tehát igen. A kutatások és beszélgetések során beigazolódott, hogy a történelmi változások nagymértékben befolyásolták a közterületnevek változtatását, mert arra törekedtek az aktuális politikai vezetők, hogy az előző korszak „nyomait” eltüntessék. Az interjúkból kiderül, hogy ezek a változások pozitívan hatottak a falvak, a kistérség lakóira, mert az ott élők úgy gondolták, ez jobban összetartja nemcsak a közösséget, hanem elősegítik a magyar kultúra terjedését és a hagyományok ápolást is.

A 2. hipotézisem szerint a tudósok és kutatók figyeltek-e arra, hogy a névváltoztatás során megfelelő írásképe és alakja legyen a megnevezésnek. Erre számottevő magyarázat az általam használt dokumentumokból nem derül ki, csak az interjúkból, melynek során az interjúalanyok elmondták, hogy a KMKSZ segített a nevek magyarosításában.

Harmadik hipotézisem alapján, miszerint nehezítették-e politikai akadályok a közterületnevek magyarosítását, azt kell mondanom, hogy igen, mivel ezek nagy mértékben politikai indíttatásból történtek.

Hogy befolyásolták-e a hatalmi változások a közterületnevek gyakori változását, bebizonyosodott, ugyanis ezek hatása a társadalomra és a benne élőkre meghatározó volt.

¹⁶⁷Név nélkül, egykori jegyző

ÖSSZEFOGLALÁS

Kárpátalja egy igencsak sokrétű terület Ukrajna nyugati részén. Földrajzilag három nagyobb folyóvölgy (Tisza, Latorca, Ung) tagolja. Ahogyan az itt élő emberek is sokféle nemzetiségbe sorolhatók. Ahogy a folyók összegyűjtik a környező források vizeit, úgy az itt élő emberek is multikulturális helyzetben élik mindennapjaikat. A terület a történelem során ki volt, ki van téve a történelem változásainak, ami érződik a földrajzi megnevezések állandó változásán is.

Dolgozatom témája, célja, feladata az volt, hogy az általam ismert és felhasznált szakirodalom segítségével konkrét képet adjak a közterületnevek megnevezésével kapcsolatban, kutatómunkámban pedig bemutassam a Mazókaszonyi kistérség közterületneveinek változásait 1990-től napjainkig. A kutatás eredményeit hivatalos iratok és interjúk segítségével támasztom alá.

Az általam felállított hipotézisekre pozitív választ kaptam munkám során: a történelmi változások befolyásolták a közterületek elnevezését. Az is kiderült, hogy a közterületnevek változtatása egyfajta „hullámokban” jelentkezett. 1990-ben és az azt követő években az orosz megnevezéseket ukrán átírással megváltoztatták, majd a szovjet időszakra emlékeztető utcákat kezdték átnevezni. Ekkor több magyar híres-neves emberről neveztek el utcát (Petőfi, Kossuth, Szent István király stb.), arra is figyeltek a névadásnál, hol helyezkedik el (Fő út, iskola út), milyen a nagysága (Kis utca), kapcsolatos-e valamilyen emberi tevékenységformával (Munkás utca), vagy elvont fogalmat jelöl-e (Béke út, Szabadság út), esetleg színéről kapta nevét (Zöldfa utca).

A kutatás összefoglalásaként készítettem egy táblázatot (12. számú táblázat), melyben jelölöm a Mezőkaszonyi kistérséghez tartozó falvak össz-számát, majd százalékos kimutatás szerint mutattam be a változások mértékét.

Úgy gondolom, hogy munkámmal elértem célom, sikerült csoportosítani és bemutatni a változásokat, ugyanakkor úgy gondolom, lenne még mit kutatni a témával kapcsolatban úgy, hogy minden létező dokumentumot fel lehetne használni. A kutatás során rengeteg akadályba ütköztem: nem kaptam meg minden szükséges dokumentumot a levéltárban, így sok esetben a községházak, a kistérség központi irodája és az ezekben a falvakban élő emberek voltak segítségemre.

SZAKIRODALOM JEGYZÉK

1. Az Ungvári Hungarológiai Intézet Tudományos Gyűjteménye, (A Magyar Filológiai Tanszék fennállásának 30. és az Ungvári Hungarológiai Központ 5. évfordulójára). Összeállította: Lizanec Péter és Horváth Katalin. Intermix Kiadó, Ungvár – Budapest, 1993.
2. Bacsó Róbert – Pataki Gábor: A kárpátaljai kistérségek gazdaságfejlesztési stratégiájának lehetséges irányai, kiemelten a Mezőkaszonyi kistérség példáján. In.: Acta Academiae Beregsasiensis. 1. szám (2022)
3. Csernicskó – Hires-László – Karmacsai – Márku – Máté – Tóth-Orosz: Kárpátalja 1920 –2020. A kárpátaljai magyarság elmúlt 100 éve. Beregszász, 2020.
4. Csernicskó István: Fények és árnyak. Kárpátalja nyelvi térképéből. Autdor – Shark, Ungvár, 2019. (189-192.o.)
5. Dupka György: Magyar irodalmi élet és értelmiség Kárpátalján. Intermix Kiadó, Ungvár – Budapest, 2017.
6. Gazdag Vilmos: Nyelvi attitűdök és az interferencia kérdései Vadastanya ukrán/ruszin nyelvű lakossága körében. In: Acta Beregsasiensis, VIII. évfolyam, 2.kötet, 2009. (201-202.o.)
7. Kálnási Árpád: A „Csengeri járás földrajzi nevei” című kötet művelődéstörténetitanulságai. In.: Névtani Értesítő, 16. szám. Szerk: Gerstner Károly, Hajdú Mihály, HegedűsAttila, Juhász Dezső, Budapest, 1995. (16.o.)
8. Kárpátalja 1919-2009, történelem, politika, kultúra. Főszerk.: Fedinec Csilla, Vehes Mikola. Felelős kiadó Láng József, az Argumentum Kiadó és Tóth Ágnes, a Magyar Tudományos Akadémia Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézete igazgatója. Budapest, Ungvár, 2010.
9. Kótyuk István: Meszelt falakon túl (Születésnap kiadvány kötet Kótyuk István tiszteletére), II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Filológiai Tanszék, Magyar Tanszéki Csoport Hodinka Antal Intézet Beregszász, 2014.(94-96.o.)
10. Lehoczky Tivadar: Beregvármegye monográfiája, III.kötet. Ungvár, 1881. (335.o.)

11. Molnár D. István: A közigazgatási térfelosztás változásai a mai Kárpátalja területén.
In: Kárpátalja története, Örökség és kihívások (monográfia). Szerk.: dr.Brenzovics László, dr. Csatáry György, Dobos Sándor, Orbán Melinda, dr.Braun László, dr.Szakál Imre, Szamborovszkyné dr.Nagy Ibolya. II.Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Beregszász, 2021.
12. Pallagi László: Beregsom élete a XX. század első felében. In.: Honismeret, 39. évf. 4. sz. (2011.) (39.o.)
13. PhD konferencia. A Tudomány Napja tiszteletére rendezett konferencia tanulmányaiból. 2009.november 9. Szerk.: Kötél Emőke. Balassi Intézet Márton Áron Szakkollégium, Budapest, 2010. (93-94.o.)
14. Sebestyén Zsolt: Kárpátalja helységnevei. Nyíregyháza, 2020. Az Ungvári Hungarológiai Intézet Tudományos Gyűjteménye, (A Magyar Filológiai Tanszék fennállásának 30. és az Ungvári Hungarológiai Központ 5. évfordulójára). Összeállította: Lizanec Péter és Horváth Katalin. Intermix Kiadó, Ungvár – Budapest, 1993.
15. Szívós Erika 2021. Utcanévek és utcanév-változások: térpolitika, érzelmi kötődés és generációs azonosulás. In Papp Barbara (szerk.): *Lélek és történelem: Örökség*. Budapest: ELTE BTK. 199–216.
https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/62106/15_SzivosE_199-216.pdf?sequence=1&isAllowed=y (utolsó letöltés: 2025. február 16.)
16. Vincze László: Tulajdonnév és köznév, előtag és utótag kölcsönös viszonya Pozsony utcanéveiben. In.: Az V. magyar névtudományi konferencia előadásai (Miskolc, 1995.augusztus 28-30.). I. kötet. Szerk.: B. Gergely Piroska, Hajdú Mihály. Kiadó: Magyar Nyelvtudományi Társaság és a Miskolci Egyetem Bölcsész tudományi Intézete. Budapest – Miskolc, 1997.

TÖRVÉNYEK, NYILATKOZATOK JEGYZÉKE

1. Викопіювання картки з Єдиного державного реєстру адрес і реєстру будівель та споруд с. Мале Попово #UA21020170010067414
2. Викопіювання картки з Єдиного державного реєстру адрес і реєстру будівель та споруд с. Попово #UA21020170060014088
3. Викопіювання картки з Єдиного державного реєстру адрес і реєстру будівель та споруд с. Мале Попово #UA21020170050096206
4. Викопіювання картки з Єдиного державного реєстру адрес і реєстру будівель та споруд с. Гетень #UA21020170020042941
5. Викопіювання картки з Єдиного державного реєстру адрес і реєстру будівель та споруд с. Каштаново #UA21020170040037876
6. Викопіювання картки з Єдиного державного реєстру адрес і реєстру будівель та споруд с. Рафайлово #UA21020170070064571
7. Довідка Про наявність вулиць на території Косоньської Сільської ради Берегівського району станом на 14.04.2008.
8. Закарпатська обласна державна адміністрація Закарпатська обласна військова адміністрація. Розпорядження. 02.07.2024. м. Ужгород No 699.
9. Закон України № 317-VIII/2015 «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки» <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/317-viii>
10. Запсоньский сельский совет народных депутатов Береговского района, Закарпатской области. 13 сессия 21-го созыва. Решение от 27.08. 1992. No 13. О названий улиц”.
11. Заставненська сільська рада народних депутатів Берегівського району, Закарпатської області. 11-ая сесія 21-го созыва. Рішення від 14.02.1992 No 11.
12. Існуючі назви населених пунктів Косоньської територіальної громади. Додаток до листа No 03-12/457.від.18.11.2023.
13. Косоньської сільська рада Берегівського району Закарпатської області 27 сесія VIII скликання. Рішення 02.02.2024. No 1133.
14. Попівська сільська рада Берегівського району Закарпатської області 13 сесія V скликання. Рішення 15.02.2008 р. No 4.
15. Протокол No 4. Общего собрание селян сел Заставное и Рафайлово Береговского района Закарпатской области. От 14 декабря 1989 года.

16. 15-та сесія VIII-го скл. Косоньської сільської ради від 12.05.2022 р. Рішення No 907.
17. Ukrajna Miniszteri Kabinete, 2020. Кабінет Міністрів України. Про затвердження перспективного плану формування території громад Закарпатської області. Розпорядження No 572-р. від 13-го травня 2020 р. Київ.
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/572-2020-%D1%80#Text> (utolsó letöltés: 2024. március 30.)

INTERNETES SZAKIRODALOM JEGYZÉK

1. https://dspace.kmf.uz.ua/jspui/bitstream/123456789/1269/4/Kornicki_A_Csonkapi_es_Hetyen_humaneroforrasainak_osszehasonlito_jellemzese_2021.pdf (utolsó letöltés: 2025. április 5.)
2. https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/62106/15_SzivosE_199216.pdf?sequence=1&isAllowed=y (utolsó letöltés: 2025. február 16.)
3. https://edit.elte.hu/xmlui/bitstream/handle/10831/6701/ne30_17szs.pdf (utolsó letöltés: március 1.)
4. <https://genius-ja.uz.ua/images/files/patakigszakdolgozat-kaszonyikistersegvegleges-gabor-pataki.pdf> (utolsó letöltés: 2025.02.10.)
5. https://hu.wikipedia.org/wiki/Avgusztin_Ivanovics_Volosin (utolsó letöltés: 2025. március 30.)
6. [https://hu.wikipedia.org/wiki/Bart%C3%B3k_B%C3%A9la_\(zeneszerz%C5%91\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Bart%C3%B3k_B%C3%A9la_(zeneszerz%C5%91)) (utolsó letöltés: 2025. március 3.)
7. https://hu.wikipedia.org/wiki/Duchnovits_S%C3%A1ndor (utolsó letöltés: 2025. március 3.)
8. <https://hu.wikipedia.org/wiki/Hetyen> (utolsó letöltés: 2025. április 5.)
9. <https://hu.wikipedia.org/wiki/K%C3%A1rp%C3%A1lja> (utolsó letöltés: 2024. december 10.)
10. <https://hu.wikipedia.org/wiki/Z%C3%A1pszony#/map/0> (utolsó letöltés: 2025. április 24.)
11. <https://karpataljalap.net/2007/09/07/rafajnaufalu-tortenete> (utolsó letöltés: 2025. április 4.)
12. <https://hu.wikipedia.org/wiki/Rafajna%C3%BAjfalu> (utolsó letöltés: 2025. április 4.)
13. <https://karpatinfo.net/karpatalja-evfordulo-reformatus-egyhaz-2022-10-06-200066386> (utolsó letöltés: 2025. április 6.)
14. <https://kmmi.org.ua/regiok/telepulesek/beregszaszi-jaras/beregsom> (utolsó letöltés: 2025. március 21.)
15. <https://lehoczkyintezet.uz.ua/2021/04/25/karpatalja-lakossaganak-teruleti-elozlasi-az-ujjonnan-kialakitott-kozigazgatasi-rendszer-tukreben/> (utolsó letöltés: 2024. december 16.)

16. <https://ojs.lib.unideb.hu/metszetek/article/view/11886/10540> (utolsó letöltés: 2025. március 1.)
17. <https://rakosmente.hu/static-pages/rakosmente-testvervarosok-csonkapapi> (utolsó letöltés: 2025. március 16.)
18. <https://real.mtak.hu/27378/1/Hajd%C3%BA%20Mih%C3%A1ly%201933-2014.pdf> (utolsó letöltés 2025.március 1.)
19. <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-a-magyar-nyelv-ertelmezo-szotara-1BE8B/k-359B8/kozigazgatas-392FA/> (utolsó letöltés: 2024. december 12.)
20. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D0%A2%D0%9E> (utolsó letöltés: 2025. március 7.)
21. https://real-eod.mtak.hu/7628/7/2009_PHDtanulmanykotet.pdf (utolsó letöltés: 2025. március 11.)

РЕЗЮМЕ

Темою, метою та завданням дипломної роботи було скласти конкретний опис про найменування громадських просторів за допомогою використаної літератури, а також представити зміни в назвах громадських просторів Косоньської сільської територіальної громади з 1990 року до наших днів.

При редагуванні дипломної роботи звернули уваги на послідовне викладення літератури, а в подальшому на дослідження та його результати.

Робота складається із п'яти великих розділів. У першому написано про мету даної роботи, а також про гіпотези. Другий розділ - коротка історія Закарпаття. Третій розділ займається вивченням розвивання Косоньської сільської територіальної громади. А четвертий - огляд минулого та сучасного суспільного походження топонім громадських просторів Закарпаття. Останній розділ містить у собі дослідження, виконане щодо зміни назви сіл Косоньської сільської територіальної громади.

Вважаємо, що даною роботою ми досягли своєї мети, вдалося згрупувати та представити зміни, але в той же час по цій темі ще потрібно зробити більше досліджень, використовуючи всі наявні документи.

Під час дослідження виникли різні перешкоди: не отримали в архіві всі необхідні документи, тому в багатьох випадках доводилося звернутися за допомогою сільських рад, центрального апарату громади, мешканців цих сіл. Найменше інформації вдалося отримати про Гетен.

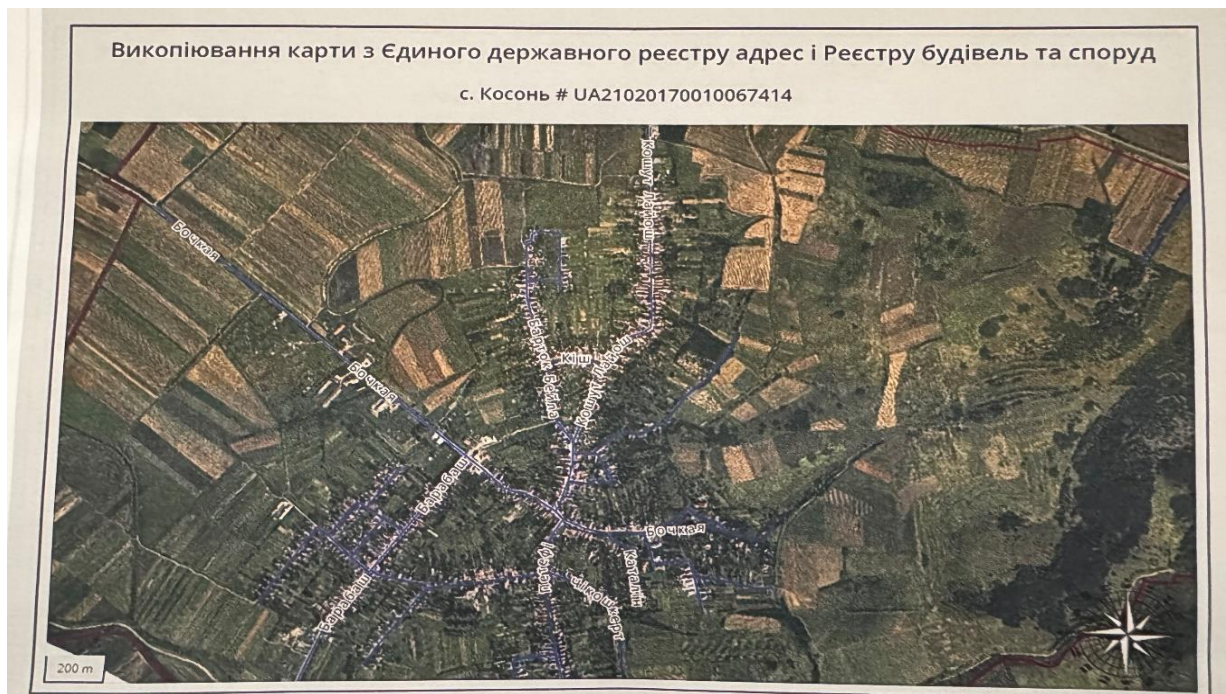
Значною допомогою було те, що мали можливість провести співбесіду з такими важливими людьми, які активно діють чи діяли в суспільному житті даних сіл. Під час дослідження ми отримали позитивну відповідь на зазначені гіпотези: зміни в історії вплинули на назви громадських просторів.

Тема потребує (може вимагати) подальших досліджень, які могли б усунути перешкоди, що виникли під час найменування даних місць (конфлікт думок між науковцями Центру гунгарології м. Ужгорода та викладачами інституту).

MELLÉKLETEK

1. A felhasznált területi térképek nagyságrendi sorrendben.

1.1.Mezőkaszony (Forrás 62)

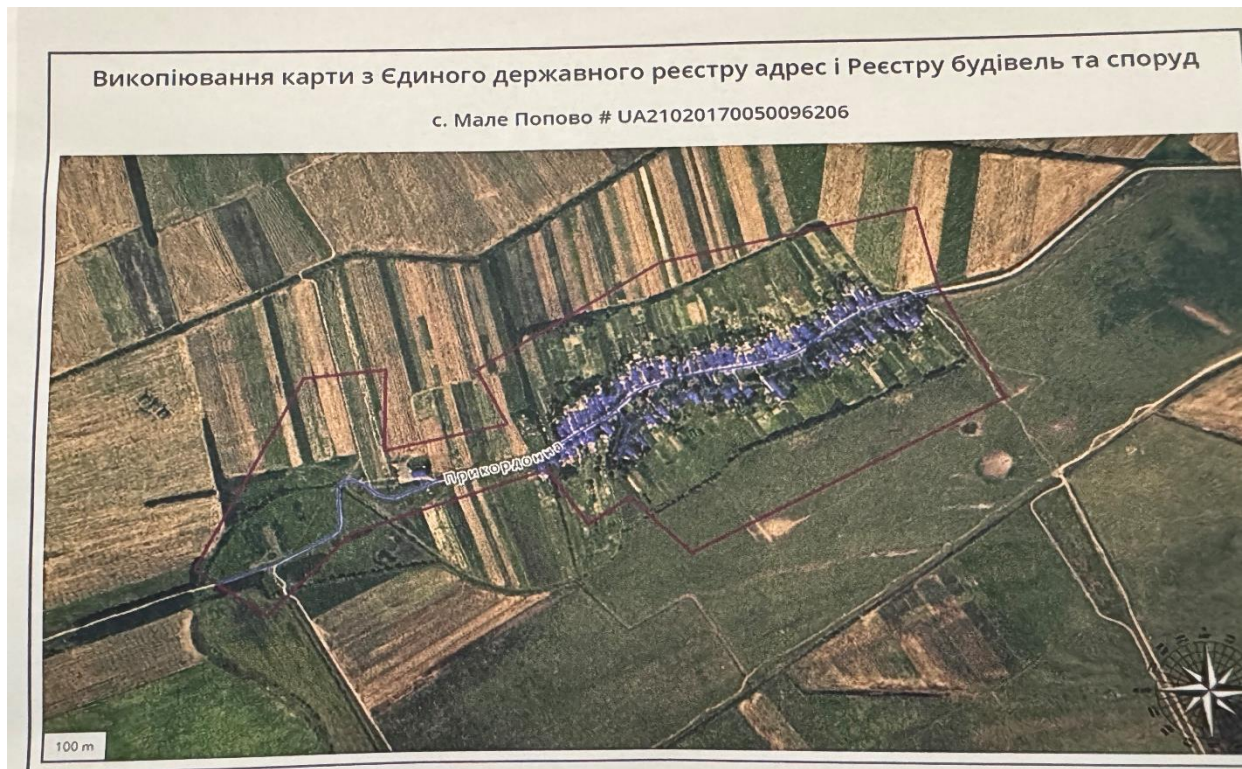
1.2.Zápszony

1.3. Csonkapapi

1.3.1.Kispapi/ Papitanya (Forrás 100)

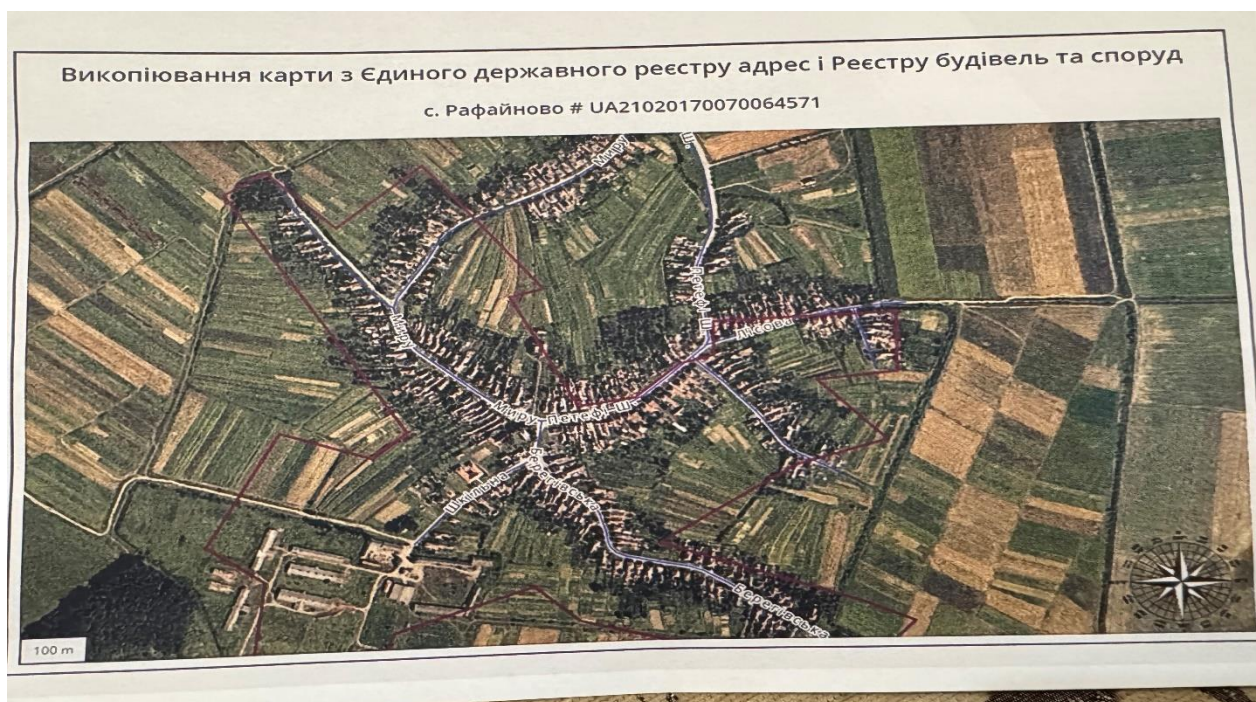
1.4.Beregsom (Forrás 109)

1.4.1. Somitanya (Vadastanya/ Kastanovo)

1.4. Rafajnaújfalu (Forrás 141)

1.6. Hetyen (Forrás 152)

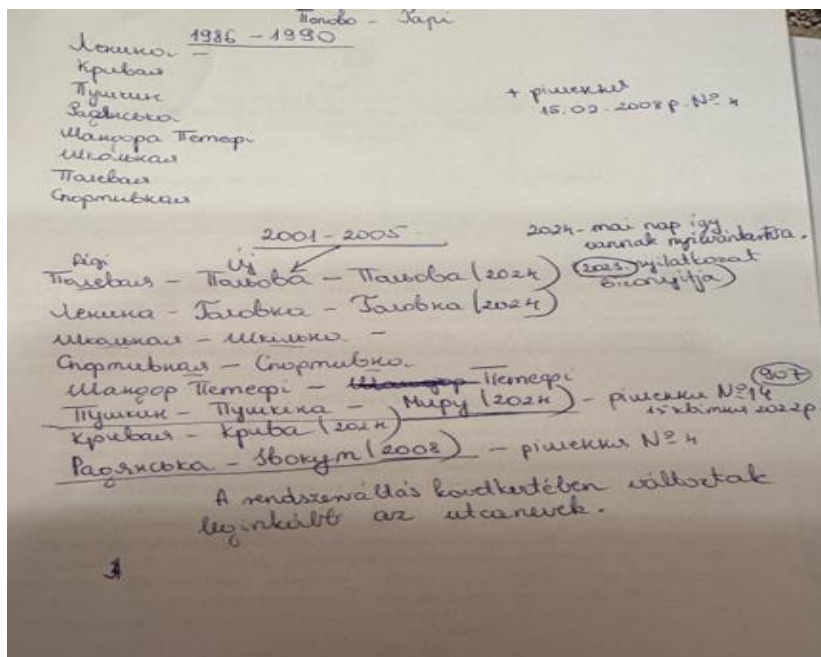

2. A felhasznált kézzel írott gyűjtés a névváltozásokról a Mezőkaszonyi kistérség egyes falvairól

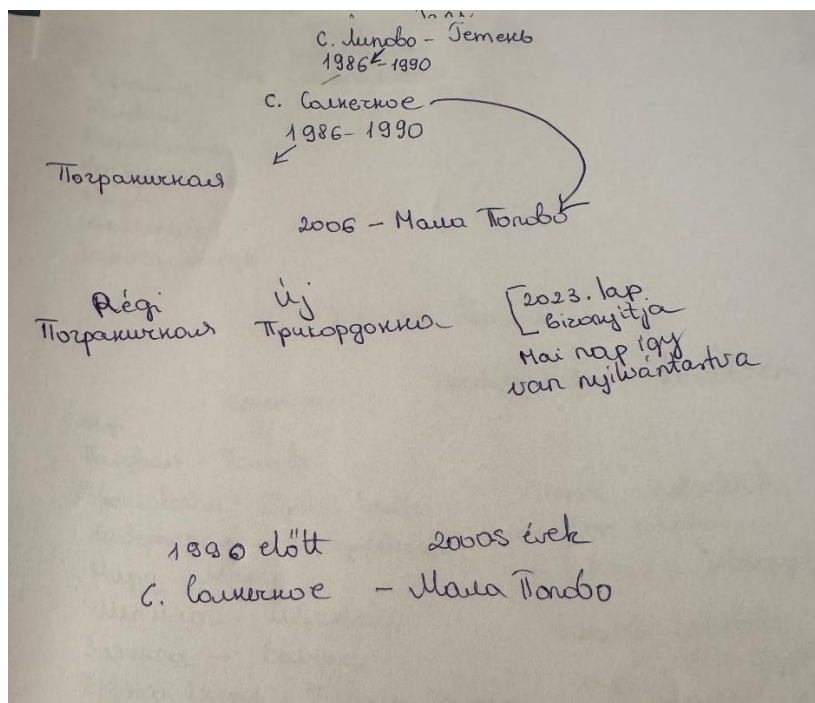
2.1. Zápszony

1986-1990 Zacsabköt volt
 Orosz ~~Jerunko~~ ~~Jerunko~~ ukrán
 Gopkarkoto - Gump
 Mepenkoba - változott helyen ✓
 Uebrenko - Uebrenko
 Koba mammu - Koba mammu
 Temepi - Temepi
 Pogbunorpagka - Pogbunorpagka
 Tygebeuena - Tygebeuena
 1996-2000
 Jerunka - Juabkua
 1992 - Zacsabköt
 1992 - új utca Bimor és Uebrenkua
 (Katalinost van!)
 2001-2005
 Juabkua - Juabkua
 Gopkarkoto - Gump
 kb. 2008-2008
 új utca - Jeas Ukpainka
 2016
 Mepenkoba - Mykara Mixai

2.2.Csonkapapi

2.2.1. Kispapi/ Papitanya

2.3. Beregsom

C. Depenkobus
1986-1990

1991-1995
% 90-95 - új utas lett,
addig nem volt

Ленино -
Камагановская -
Пеня -
Нары -
Тарасина -
Мельник -
Нара -

1996-2000 - [C. Мелл] új kaptak
a rendszerbe a kóddal.

Регр -
Ленино - Таубина
Нары - Таубина

2001-2005
Регр -
Таубина - Таубина
Камагановская - Камагановская
Пеня - Пеня
Нара - Нары
Тарасина - Тарасина
Мельник - Мельник

2022 p. Рымбурга
piuenna N° 14
307

a 2023. táblázat szintén
bizonyítja, hogy a változások a
mai napra így megmaradtak.

1990 előtt 1996 után
C. Depenkobus - Moll

2.3.1. Somitanya (Vadastanya/ Kastanovo)

C. Kaumanobus
1986-1990

Зука ван

Ободоморский
Архитектуры
Боркаников

1996-től nem változott,
csak a 2000-s években

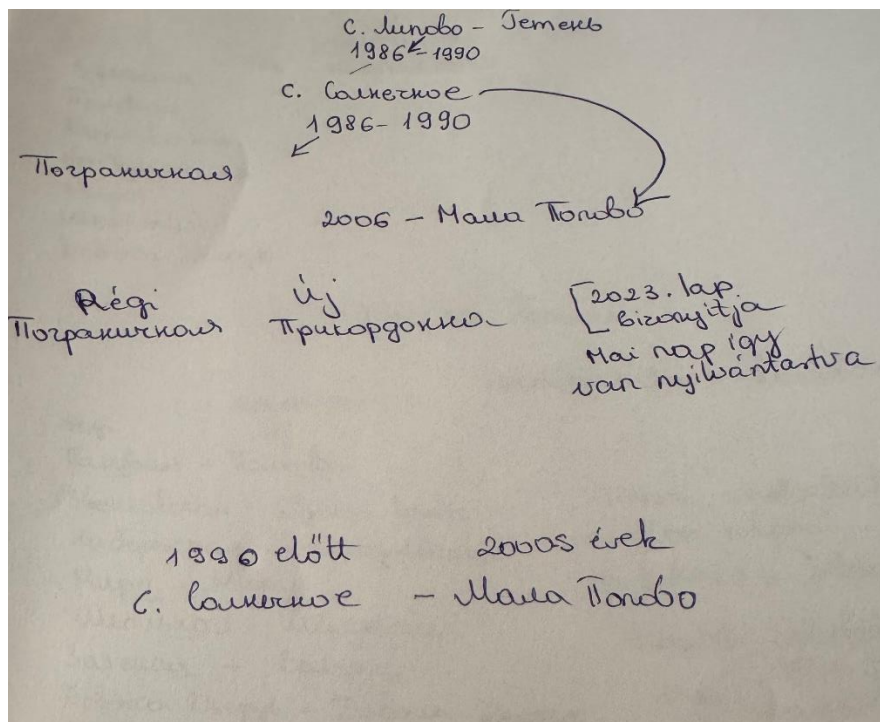
Регр
Боркаников - nem változott, csak 2024-ben
Независимости - пиуенна. N° 699 (2024. 07. 02)

Ободоморский - 2000-ben Вузварский

2024-ben Абузмика Вольмико
Архитектуры - 2000-években Архитектуры

2023. - nyilatkozatba benne van
a változások feltüntetve; a dátum is.

2.4. Hetyen

3. A felhasznált községhezai adatok a Mezőkaszonyi kistérség utcáiról és az esetlege változásokról

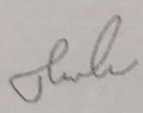

**КОСОНЬСЬКА СІЛЬСЬКА РАДА
БЕРЕГІВСЬКОГО РАЙОНУ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ**
90223 с. Косонь, вул. Бонків, 3. Берегівський район Закарпатська область тел. 07-2-10 вв. адреса: k.haza.kaszony@gmail.com

18.11.2024 № 03-12/457 на № 02-25/297 від 13.11.2024

Голові Берегівської РДА-РВА
Віталій МАТІЙ

Відповідно до листа № 02-25/297 від 13.11.2024 року Косоньська сільська рада надає інформацію по існуючій вулиці у населених пунктах територіальної громади за формою, що додається.

Додаток: 2 арк.

Сільський голова Олександр ТОВТ

Додаток
до листа № 03-12/457
від 18.11.2023р.

Існуючі назви населених пунктів
Косонської територіальної громади

№ п/п	Населений пункт	Стара назва геоїмії	Нова назва геоїмії	Дата перейменування геоїмії	Номер рішення (розпорядження)	Примітки
1	Гетен	Дзвінківська	Дзвінківська			
2		Дожа Дердя	Дожа Дердя			
3		Зелена	Зелена			
4		Миру	Миру			
5		Набережна	Набережна			
6		Нова	Нова			
7		Польова	Польова			
8	Запсонь	Шкільна	Шкільна			
9		Квіткова	Квіткова			
10		Віта	Віта			
11	Запсонь	Головна	Головна			
12		Мігя Мункачі	Мігя Мункачі			
13		Нове Життя	Нове Життя			
14		Петефі	Петефі			
15		Підвиноградна	Підвиноградна			
16		Шевченко	Шевченко			
17		Уйшор	Уйшор			
18	Каштаново	Фізкультурна	Фізкультурна			
19		Лесі України	Лесі України			
20		Будівельна	Будівельна			
21	Каштаново	Архітектурна	Архітектурна			
22		Борканюка	Незалежності	11.06.2024	Розпорядження голови ОВА-ОДА № 648	
23	Каштаново	Визволення	Августина Волощина	02.07.2024	Розпорядження голови ОВА-ОДА № 699	
24		Арань Яноша	Арань Яноша			
25	Косонь	Барабаш	Барабаш			
26		Барток Бейла	Барток Бейла			
27		Бочкая	Бочкая			
28		Духновича	Духновича			
29		Зелдфа	Зелдфа			
30		Каталін	Каталін			
31		Кіш	Кіш			
32	Косонь	Кошута	Кошута			
33		Лайош	Лайош			
34						
35						

35	Ласло Кіраль	Ласло Кіраль	Ласло Кіраль			
36		Маюш	Маюш			
37		Петефі	Петефі			
38		Мункаш	Мункаш			
39		Севлехедь	Севлехедь			
40		Сент Іштван	Сент Іштван			
41		Кіраль	Кіраль			
42	Попово	Чікошкерт	Чікошкерт			
43		Головна	Головна			
44		Івокут	Івокут			
45		Крива	Крива			
46		Петефі	Петефі			
47		Шандора	Шандора			
48		Польова	Польова			
49	Пушкіна	Перемоги	15-та сесія VIII-ого скл. Косонської сільської ради, від 12.05.2022р.	Рішення № 907		
50	Рафайново	Прикордонна	Прикордонна			
51		Берегівська	Берегівська			
52		Лісова	Лісова			
53		Миру	Миру			
54		Петефі III.	Петефі III.			
55		Пушкіна	Перемоги	15-та сесія VIII-ого скл. Косонської сільської ради, від 12.05.2022р.	Рішення № 907	
56		Шкільна	Шкільна			
57	Шом	Гагаріна	Футбольна	15-та сесія VIII-ого скл. Косонської сільської ради, від 12.05.2022р.	Рішення № 907	
58		Головна	Головна			
59		Івана Франка	Івана Франка			
60		Каштанівська	Каштанівська			
61		Миру	Миру			
62		Петефі	Петефі			
63		Садова	Садова			
64	Шом	Шевченка	Шевченка			
65						

Сільський голова

Олександр ТОВТ

Сільський голова

Олександр ТОВТ

4. Interjú alanyok

4.1. Mezőkaszony: Radvánszky Ferenc, lelkipásztor

4.2. Zápszony: Dávid Valéria, előljáró

4.3. Csonkapapi: Gerő Mária, volt KMKSZ tag

4.4. Beregsom: Barta Ferenc, egykori községi és járási képviselő

4.5. Rafajnaújfalú: Név nélküli, egykori jegyző

Interjú kérdések

1. Mikor és hol született?

2. Hol él és mi a szakmája?

3. Milyen főbb változások figyelhetők meg a közterületnevekben 1990 óta az adott faluban?

4. Milyen okok vezettek a névváltoztatásokhoz? (pl. politikai, kulturális, társadalmi)?

Meséljen nekem erről röviden!

5. Ön hogyan élte meg a közterületnevek változását a saját közösségében?

6. A névváltozások hogyan befolyásolták a helyi közösségnek az összetartozását?

7. Hatással volt-e a névváltozás a település identitására, arculatára?

8. Léteznek-e helyi nyilvántartások vagy dokumentációk?

9. Ön szerint van-e szükség további névváltoztatásokra a faluban? Ha úgy gondolja igen, akkor miért?

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Я, Гегедюш Евелін Йосипівна підтверджую, що користувалась ChatGPT (<https://chat.openai.com/>). Я завантажила свою роботу в повному обсязі і ввела наступні дані 15 травня 2025 року.

1. В формулюванні запитань для інтерв'ю, що містяться в роботі, та стилізації відповідей на інтерв'ю.

Отримані таким чином дані були використані для доопрацювання та перероблення тексту з метою отримання кінцевого варіанту роботи.

Гегедюш Евелін Йосипівна

Гегедюш Евелін

Звіт подібності

метадані

Назва організації

Hungarian College of Higher Education Ferenc Rakoczi II Transcarpathian

Заголовок

Hegedüs Evelin_Magyar szak_Magiszteri dolgozat_2025-4-57

Науковий керівник / Експерт

АвторАніко Чурман-Пушкеш

Підрозділ

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

3.33%

3.33%

КП 1

6.92%

6.92%

КЦ

25

Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

14066

Кількість слів

112362

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв	Б	16
Інтервали	A→	0
Мікропробіли	␣	0
Білі знаки	␣	0
Парафрази (SmartMarks)	a	29

Подібності за списком джерел

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Копію тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Копію тексту

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://janoshalma.hu/index.php/hu/varoshaza/onkormanyzat/testvervarosok	43 0.31 %
2	https://karpatalja.ma/sorozatok/karpatalja-anno/karpatalja-anno-csonkapapi/	32 0.23 %
3	https://ojs.lib.unideb.hu/metszetek/article/download/11886/10540/24202	30 0.21 %
4	https://lehoczyintezet.uz.ua/2021/04/25/karpatalja-lakossaganak-teruleti-eloszlasa-az-ujonnan-kialakitott-kozigazgatasi-rendszer-tukreben/	25 0.18 %

5	https://lehoczkyintezet.uz.ua/2021/04/25/karpatalja-lakossaganak-teruleti-eloszlasa-az-ujonnan-kialakitott-kozigazgatasi-rendszer-tukreben/	20 0.14 %
6	http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/317-19	19 0.14 %
7	https://9dok.org/article/k%C3%A1rp%C3%A1lja-az-ukr%C3%A1n-szovjet-szocialista-k%C3%B6zt%C3%A1rsas%C3%A1gban.zpnvoo30	19 0.14 %
8	https://lehoczkyintezet.uz.ua/2021/04/25/karpatalja-lakossaganak-teruleti-eloszlasa-az-ujonnan-kialakitott-kozigazgatasi-rendszer-tukreben/	18 0.13 %
9	http://kommentar.info.hu/uploads/2020/2/1597388039.pdf	17 0.12 %
10	https://9dok.org/article/k%C3%A1rp%C3%A1lja-az-ukr%C3%A1n-szovjet-szocialista-k%C3%B6zt%C3%A1rsas%C3%A1gban.zpnvoo30	17 0.12 %

з домашньої бази даних (0.00 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-----------	--

з програми обміну базами даних (0.24 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗАГОЛОВОК	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	магістерська робота Тешкі В.docx 12/20/2023 Uzhhorod National University (Department)	18 (2) 0.13 %
2	Стан та перспективи розвитку закордонних угорських громад (меншин) на початку XXI ст. 6/11/2024 Uzhhorod National University (Department)	16 (2) 0.11 %

з Інтернету (3.09 %)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ДЖЕРЕЛО URL	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://9dok.org/article/k%C3%A1rp%C3%A1lja-az-ukr%C3%A1n-szovjet-szocialista-k%C3%B6zt%C3%A1rsas%C3%A1gban.zpnvoo30	127 (10) 0.90 %
2	https://lehoczkyintezet.uz.ua/2021/04/25/karpatalja-lakossaganak-teruleti-eloszlasa-az-ujonnan-kialakitott-kozigazgatasi-rendszer-tukreben/	126 (10) 0.90 %
3	https://janoshalma.hu/index.php/hu/varoshaza/onkormanyzat/testvervarosok	66 (3) 0.47 %
4	https://ojs.lib.unideb.hu/metszetek/article/download/11886/10540/24202	48 (3) 0.34 %
5	https://karpatalja.ma/sorozatok/karpatalja-anno/karpatalja-anno-csonkapapi/	32 (1) 0.23 %
6	http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/317-19	19 (1) 0.14 %
7	http://kommentar.info.hu/uploads/2020/2/1597388039.pdf	17 (1) 0.12 %

Список прийнятих фрагментів (немає прийнятих фрагментів)

ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	ЗМІСТ	КІЛЬКІСТЬ ОДНАКОВИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
------------------	-------	---------------------------------------